POSTUP K ZASTOUPENÍ OSOBY,

KTERÁ JIŽ NENÍ SCHOPNA SAMOSTATNĚ JEDNAT

Rozdíl mezi schopností jednat a podepisovat	
JEDNÁNÍ	**PODPIS**
Jednání znamená porozumět tomu, co se děje - **rozeznat důsledky (i když je chci ignorovat)** - **rozhodovat se (i když špatně)** - **vědět, co se děje** **Plně jednat může jen člověk, který situaci ovládá.**	Podpis zvládá udělat, kde kdo (i malé dítě, nebo člověk, který netuší, co podepisuje).
Jednání může komplikovat - **slepota** - **hluchota** - **ochrnutí** **...ale přesto lze i v těchto případech jednat** - **využití tlumočníka, jiných způsobů dorozumívání** - **jednání jiným způsobem (např. podpis nohou, ústy apod.)** - **2 svědci + znak** - **2 svědci + notář**	Ověření - Podpis lze i ověřit, ale ověření říká jen, že to podepsala osoba, která je v dokumentu napsaná. - Ověření neříká nic o obsahu - Ověření neříká nic o svéprávnosti osoby - Ověření neříká nic o schopnosti jednat
Jsou možná i špatná rozhodnutí - **nejčastěji volba politiků (proti názoru okolí)** - **prodej majetku** - **nákup většího množství nepotřebných věcí (marnotratnost)** - **půjčky k uspokojení závislostí** - **neřešení situace bezdomovectví** - **agresivní jednání**	Udělení podpisu automaticky neznamená platnost a závaznost. - vždy bude záležet na schopnosti jednat - na okolnostech udělení podpisu (např. manipulace, vydírání, lichva) - na duševních kompetencích podepisujícího (i když není omezen ve svéprávnosti) Ověření podpisu na tom nic nemění.
Omezit jednání může: - **sama příroda, pokud člověk vážně onemocní. Člověk v kómatu nejedná, osoba s těžkou Alzheimerovou chorobou** - **soud rozhodnutím (před rozhodnutím soudu ale často člověka omezila sama příroda**	

PLNÁ MOC[1] – JEN U OSOB SCHOPNÝCH JEDNAT!

Když je člověk schopen za sebe jednat, může udělit plnou moc (nejčastěji třeba k tomu, aby za něj někdo něco koupil, vyřídil na úřadu). Plná moc může být určitá, obecná (generální), na dobu určitou i neurčitou, ověřená i neověřená.

Plná moc je ale vykonatelná jen, když ten kdo ji udělil, uděluje pokyny.

- Pokud člověk dá plnou moc a neví, co podepisuje, není to platná plná moc (často staří lidé s těžší formou demence).
- Pokud člověk dá plnou moc na dobu neurčitou, když ještě rozumí tomu, co dělá, ale pak už nikoho nepoznává, neřídí zplnomocněnce, nevydává pokyny, je sice plná moc platná, ale nevykonatelná.
- Zplnomocněná osoba nemůže samostatně rozhodovat. Může rozhodovat jen na pokyn toho, kdo plnou moc vydal. *(Př. pokud pověříte dítě nákupem a dáte mu seznam a peníze, nemůže peníze použít podle svého; pokud vám vezme peníze z peněženky a půjde si koupit, co chce – bez příkazu, není to výkon plné moci, ale svévole[2]).*

ROZHODNUTÍ ZMOCNĚNÉHO NEMÁ PŘEDNOST PŘED ROZHODNUTÍM TOHO, KDO ZMOCNĚNÍ UDĚLIL[3].

VHODNÉ PRO:

- dospělé, samostatné osoby, které se rozhodují

NEVHODNÉ PRO:

- např. v sociálních službách k podepisování dodatků, až uživatel nebude poznávat nikoho kolem sebe, tak aby za něj někdo jednal

Z HLEDISKA DÁVEK:

- **pokud je nárok na průkazku ZTP/P pro těžké duševní postižení, pak je otázkou, jak platná je moc, která je jím podepsaná**
- **pokud je u příspěvku na péči (PNP) uznáno nezvládnutí orientace, komunikace, osobních aktivit z důvodu duševního postižení, pak je otázkou, jak platná je moc, která je jím podepsaná**

[1] více zde: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pln%C3%A1_moc

[2] § 447 zák. č. 89/2012 Sb.

Jsou-li pokyny zmocnitele obsaženy v plné moci a musely-li být známy osobě, vůči níž zmocněnec jednal, považuje se jejich překročení za porušení zástupčího oprávnění.

[3]

Zatímco **smluvní zastoupení prvotně směřuje k prosazení vůle zmocnitele**, zákonné zastoupení a **opatrovnictví má zabezpečit především prosazování právních zájmů zastoupeného**. Proto zákonný zástupce a opatrovník není na rozdíl od zmocněnce (§ 447) zákonem zavázán respektovat pokyny zastoupeného. Nicméně **opatrovník** (§ 467 odst. 1) a do jisté míry i zákonný zástupce (§ 867, § 875 odst. 2) jsou **povinni přihlédnout k prohlášením a názorům zastoupeného**. Zákonné nebo soudem ustanovené obecné zastoupení člověka opravňuje zástupce mj. i k ochraně osobnostních práv zastoupeného (§ 81 a násl., § 2894 odst. 2, § 2956 a násl.). Zastoupení ve smyslu § 457 i opatrovnictví člověka podle § 465 jsou totiž koncipovány jako **ochrana veškerých soukromoprávních zájmů zastoupeného a nejsou omezeny na záležitosti týkající se jen majetku a hmotných potřeb zastoupeného.** Omezení zákonného zástupce jednat v osobních (nikoliv majetkových) záležitostech zastoupeného je taxativní a plyne z § 458.

ZDROJ: 5/2018 komentář ASPI § 457 JUDr. Karel Svoboda, Ph.D.

STRUKTURA ROZHODOVÁNÍ, PODPORY A NÁHRADNÍHO ROZHODOVÁNÍ

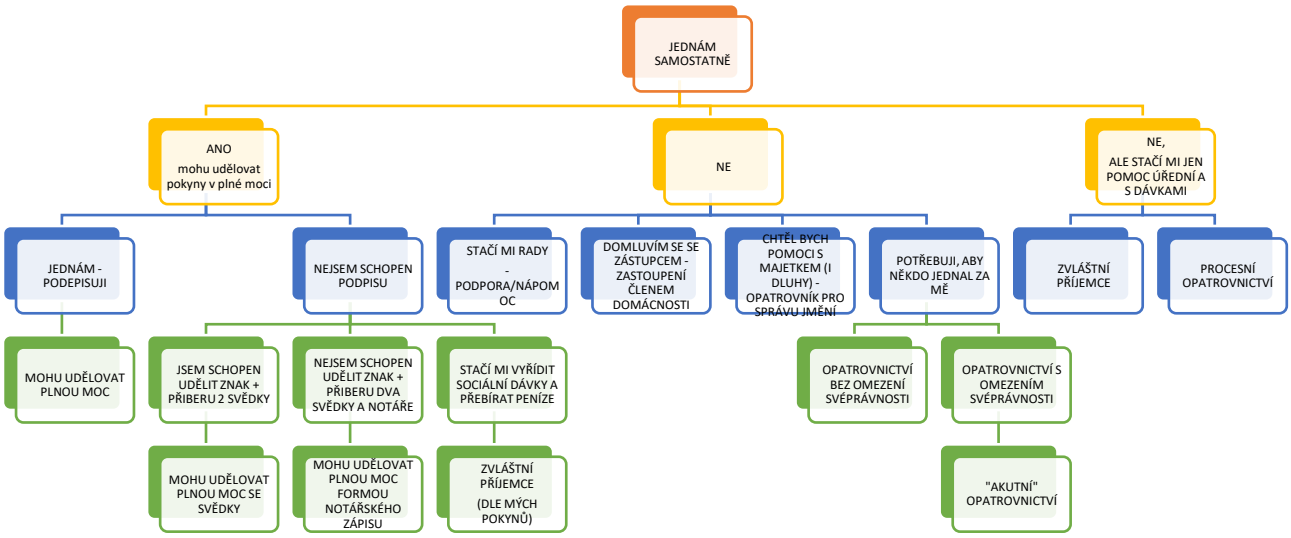

U OSOB, KTERÉ POTŘEBUJÍ POHLÍDAT, CO KDYBY SE NĚCO STALO

NÁPOMOC/PODPORA[4]

Osoby, které jsou sice schopny jednat, ale s jistým omezením a jsou snadněji zneužitelné, je třeba chránit. Jako ochrana je vhodné, moci vypovědět/zneplatnit věci, které si sjednají ve svůj neprospěch, nebo jsou podvedeni/zneužiti.

Člověk schopný žít samostatně s podporou, v chráněném prostoru, může uzavřít smlouvu o podpoře. Podporovatel mu radí, pomáhá, ale samostatně jednat nemůže. Podporovaný může jednat samostatně, ale pokud se s podpůrcem neporadí, může ten dodatečně celou věc zneplatnit, pokud podporovanému škodí.

VHODNÉ PRO:

- osoby s lehkým mentálním postižením, které někdo chce chránit a ony to samy potřebují
- pro rodiče vyrůstajících dětí, které mohou žít „po svém“, ale je třeba případně řešit jejich právní zneužití (osoba s duševním onemocněním je často velmi důvěřivá)

NEVHODNÉ PRO:

- osoby neschopné samostatného rozhodování ani v jednodušších věcech

CO JE K TOMU NUTNÉ:

- sepsat dohodu o podpoře a nechat ji schválit soudem
    - soud kontroluje, zda podpůrce nemůže podporovanému škodit (např. dlužník nemůže dělat podpůrce svému věřiteli; někdo kdo nezvládá své finance – je v exekuci, nemůže druhého podporovat ve finančních otázkách)

[4] Nápomoc při rozhodování

§ 45 zák. č. 89/2012 Sb.

Potřebuje-li člověk nápomoc při rozhodování, protože mu v tom duševní porucha působí obtíže, třebaže nemusí být omezen ve svéprávnosti, může si s podpůrcem ujednat poskytování podpory; podpůrců může být i více.

§ 46

(1) Smlouvou o nápomoci se podpůrce zavazuje podporovanému, že bude s jeho souhlasem přítomen při jeho právních jednáních, že mu zajistí potřebné údaje a sdělení a že mu bude nápomocen radami.

(2) Smlouva nabývá účinnosti dnem, kdy ji schválí soud. Není-li smlouva uzavřena v písemné formě, vyžaduje se, aby strany projevily vůli uzavřít smlouvu před soudem. Soud smlouvu neschválí, odporují-li zájmy podpůrce zájmům podporovaného.

§ 47

(1) Podpůrce nesmí ohrozit zájmy podporovaného nevhodným ovlivňováním, ani se na úkor podporovaného bezdůvodně obohatit.

(2) Podpůrce postupuje při plnění svých povinností v souladu s rozhodnutími podporovaného. Pokud podporovaný právně jedná v písemné formě, může podpůrce připojit svůj podpis s uvedením své funkce, popřípadě i s údajem o podpoře, kterou podporovanému poskytl; podpůrce má i právo namítat neplatnost právního jednání podporovaného.

§ 48

Na návrh podporovaného nebo

ZASTOUPENÍ ČLENEM DOMÁCNOSTI NEBO OSOBOU BLÍZKOU[5]

Pokud člověk nejedná samostatně a potřebuje, aby někdo, kdo ho má rád, v jeho prospěch rozhodoval (taková otočená plná moc), ale aspoň zastupujícího poznává, tak může zastoupení vzniknout.

Často dospělé dítě řekne svému starému rodiči, že za něj bude věci vyřizovat. Rodič dítě ještě poznává, ale sám už by si nic nezařídil, protože je nemocný a začínají u něj už i duševní obtíže.

Zástupce rozhoduje i samostatně za zastupovaného (toto je sice podobné plné moci, ale právě u plné moci by měl vše řídit zastupovaný). Musí ale hájit to, co by si hájil on sám, kdyby byl zdráv. Zástupce nemůže jednat proti zastoupenému. Pokud zástupce neví, co by zastoupený chtěl, nebo dokonce chce jednat proti tomu, co zastoupený chce, je nutné požádat soud o ustanovení opatrovníka v dané věci.

Př. *babička už nezvládá být doma sama (riziko zahoření, vytopení sousedů, časté úrazy, dezorientovanost) a rodina není schopná s ní zůstat doma a hlídat ji. Rodina ji zastoupí a proti její vůli ji chce umístit do sociální služby pobytového charakteru. Proti vůli to nejde – k tomu je třeba jiného postupu.*

VHODNÉ PRO:

- osoby, které ještě poznávají své příbuzné a jsou schopni v malých věcech vyjádřit svůj názor
- pro rodinné příslušníky (nebo osoby ve společné domácnosti), kteří mají osobu rádi a chtějí ji pomáhat, ale potřebují právní titul, aby s nimi cizí subjekty (úřady, banky, služby atd.) jednali.

NEVHODNÉ PRO:

- osoby neschopné samostatného rozhodování ani v jednodušších věcech
- osoby, které už nepoznávají nikoho ze svého okolí
- osoby, které nemají nikoho blízkého

CO JE K TOMU NUTNÉ:

- sepsat dohodu o zastoupení a nechat ji schválit soudem
    - soud kontroluje, zda zástupce nemůže zastoupenému škodit *(např. dlužník a tyran nemůže dělat zástupce svému věřiteli a oběti; někdo kdo nezvládá své finance – je v exekuci, nemůže druhého zastupovat ve finančních otázkách)*

---

[5] Zastoupení členem domácnosti

§ 49 zák. č. 89/2012 Sb.

(1) Brání-li duševní porucha zletilému, který nemá jiného zástupce, samostatně právně jednat, může ho zastupovat jeho potomek, předek, sourozenec, manžel nebo partner, nebo osoba, která se zastoupeným žila před vznikem zastoupení ve společné domácnosti alespoň tři roky.

(2) Zástupce dá zastoupenému na vědomí, že ho bude zastupovat, a srozumitelně mu vysvětlí povahu a následky zastoupení. Odmítne-li to člověk, který má být zastoupen, zastoupení nevznikne; k odmítnutí postačí schopnost projevit přání.

§ 50 - Ke vzniku zastoupení se vyžaduje schválení soudu. Před vydáním rozhodnutí soud vyvine potřebné úsilí, aby zjistil názor zastoupeného, a to i za použití takového způsobu dorozumívání, který si zastoupený zvolí.

§ 51 - Zástupce dbá o ochranu zájmů zastoupeného a naplňování jeho práv i o to, aby způsob jeho života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a aby, nelze-li tomu rozumně odporovat, odpovídal i zvláštním představám a přáním zastoupeného.

§ 52 - *(1)* Zastoupení se vztahuje na obvyklé záležitosti, jak to odpovídá životním poměrům zastoupeného. Zástupce však není oprávněn udělit souhlas k zásahu do duševní nebo tělesné integrity člověka s trvalými následky.

(2) Zástupce může nakládat s příjmy zastoupeného v rozsahu potřebném pro obstarání obvyklých záležitostí, jak to odpovídá životním poměrům zastoupeného; s peněžními prostředky na účtu zastoupeného však může nakládat jen v rozsahu nepřesahujícím měsíčně výši životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu.

§ 53 - Má-li zastoupený více zástupců, postačí, pokud jedná jeden z nich. Jedná-li však vůči další osobě více zástupců společně a odporují-li si, nepřihlíží se k projevu žádného z nich.

§ 54 - *(1)* Zastoupení zaniká, pokud se jej zástupce vzdá nebo pokud zastoupený odmítne, aby ho zástupce dále zastupoval; k odmítnutí postačí schopnost projevit přání. Zastoupení rovněž zaniká, pokud soud jmenuje zastoupenému opatrovníka.

(2) Je-li uzavřena smlouva o nápomoci při rozhodování, zanikne zastoupení účinností smlouvy v rozsahu, v jakém je zastoupený způsobilý právně jednat.

ZVLÁŠTNÍ PŘÍJEMCE SOCIÁLNÍCH DÁVEK[6]

Některé menší obtíže při správě finančních prostředků, by mohlo vyřešit ustanovení zvláštního příjemce sociálních dávek (např. důchodu, příspěvku na péči).

Zvláštní příjemce je:

- DOBROVOLNÝ: pokud osoba není schopna ovládat tok peněz (převzetí, zaplacení, protože je třeba ochrnutá), určuje pravidla, ale zvláštní příjemce dávky přebírá místo ní. Funkci zvláštního příjemce lze určit jen se souhlasem osoby.
- URČENÝ: pokud osoba není schopna rozhodovat o toku peněz, případně nevyužívá dávku náležitým způsobem, může zvláštní příjemce přebírat sociální dávky a podle jejich účelu a nejlepšího zájmu osoby s nimi nakládat v její prospěch. Funkci zvláštního příjemce osoba neschvaluje *(např. pokud opečovávaný neplatí za péči, může být příjemcem PNP přímo pečující; pokud osoba neplatí nájem, může být zvláštním příjemcem příspěvku na bydlení pronajímatel; pokud osoba „ztrácí" důchod, může být zvláštním příjemcem rodina, která mu pomáhá)*.

[6] zvláštní příjemce důchodu, více zde: https://www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/2012-12-mgr-martin-anderle-prijemcem-duchodu-je-jina-osoba-nez-opravneny.htm
VZORY: https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=226823&TypeID=7
§ 20 zák. č. 108/2006 Sb.
Výplata příspěvku zvláštnímu příjemci
(1) Krajská pobočka Úřadu práce ustanoví zvláštního příjemce příspěvku, jestliže oprávněná osoba, popřípadě jiný příjemce příspěvku uvedený v § 19 odst. 2,
***a)* nemůže příspěvek přijímat, nebo**
***b)* nevyužívá příspěvek nebo nemůže příspěvek využívat k zajištění potřebné pomoci.**
(2) S ustanovením zvláštního příjemce musí oprávněná osoba, popřípadě jiný příjemce příspěvku uvedený v § 19 odst. 2, souhlasit; souhlas této osoby se nevyžaduje, pokud vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle vyjádření poskytovatele zdravotních služeb nemůže tento souhlas podat, a v případě, kdy zvláštní příjemce je ustanoven z důvodu uvedeného v odstavci 1 písm. b). Zvláštním příjemcem nemůže být ustanoven ten, jehož zájmy jsou ve střetu se zájmy oprávněné osoby.
(3) Krajská pobočka Úřadu práce může ustanovit zvláštním příjemcem jen fyzickou osobu, která s tímto ustanovením souhlasí.
(4) Zvláštní příjemce je povinen příspěvek používat ve prospěch oprávněné osoby. Zvláštní příjemce ustanovený podle odstavce 1 písm. a) používá příspěvek podle pokynů oprávněné osoby, s výjimkou osoby, která vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle vyjádření poskytovatele zdravotních služeb nemůže tyto pokyny udělovat. Na žádost oprávněné osoby nebo na žádost krajské pobočky Úřadu práce je zvláštní příjemce povinen podat písemné vyúčtování příspěvku, který mu byl vyplacen, a to ve lhůtě 1 měsíce ode dne doručení této žádosti.
(5) Krajská pobočka Úřadu práce zruší rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce, jestliže odpadly důvody, pro které byl zvláštní příjemce ustanoven, nebo jestliže zvláštní příjemce neplní povinnosti uvedené v odstavci 4.

OPATROVNICTVÍ PRO VYŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH DÁVEK[7]

Některé menší obtíže při vyřizování úředních záležitostí, by mohlo vyřešit ustanovení opatrovníka pro řízení o sociálních dávkách/výhodách (např. průkazka, příspěvek na péči).

Používá se u osob:

- které už nejsou schopny PLATNĚ podepsat plnou moc (pro příspěvek na péči by tím tvrdily – orientuji se, komunikuji, vyřídím si své záležitosti, což většinou chceme v příspěvku na péči dokázat opak).
- které nejsou schopny převzít poštu, podat námitku/odvolání, nerozumí tomu, co se v řízení děje, nejsou schopni dojít na úřad nahlédnout do spisu. V zásadě je jim dost jedno, zda jim sociální dávka vyjde, či nikoliv. Naopak někomu jejich blízkému to jedno není *(např. příbuzný by se chtěl starat, musí kvůli tomu zůstat doma a bylo by potřeba získat příspěvek na péči, aby byly aspoň nějaké peníze)*.

[7] § 23 zák. č. 108/2006 Sb.
(5) Krajská pobočka Úřadu práce ustanoví pro řízení o příspěvku opatrovníka též osobě, která není schopna vzhledem ke svému zdravotnímu stavu jednat samostatně a nemá zástupce; o ustanovení opatrovníka rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce na základě lékařského posudku vydaného poskytovatelem zdravotních služeb
§ 32 zák. č. 500/2004 Sb.
Zastoupení na základě zákona a opatrovnictví
(1) V rozsahu, v jakém účastník nemá procesní způsobilost, musí být zastupován zákonným zástupcem.
***(2)* Správní orgán ustanoví opatrovníka**
***a)* účastníkovi uvedenému v odstavci 1, pokud nemá zákonného zástupce nebo nemůže-li ho zákonný zástupce zastupovat a nemá-li opatrovníka podle zvláštního zákona,**
b) osobám, kterým brání jiná právní překážka, aby v řízení samy činily úkony, jestliže si nezvolily zmocněnce,
c) právnické osobě, která nemá orgán způsobilý za ni jednat, popřípadě jemuž lze doručovat, popřípadě je-li v jiném řízení předmětem sporu, kdo tímto orgánem právnické osoby je,
d) osobám neznámého pobytu nebo sídla a osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat,
e) osobám, které nejsou známy,
f) osobám zvlášť těžce zdravotně postiženým, s nimiž se nelze dorozumět ani prostřednictvím tlumočníka nebo prostředníka podle § 16 odst. 5,
g) osobám stiženým přechodnou duševní poruchou, která jim brání samostatně v řízení jednat, je-li to nezbytné k hájení jejich práv; v těchto případech správní orgán rozhoduje na základě odborného lékařského posudku,
h) účastníkům uvedeným v § 27 odst. 1, kterým se nepodařilo oznámit zahájení řízení z moci úřední (§ 46 odst. 2), nebo
i) účastníkům, o nichž tak stanoví zvláštní zákon.

OPATROVNICTVÍ (SOUDEM)

Pokud je osoba s duševním postižením (příp. těžkým mentálním postižením) neschopna za sebe jednat, mohla by si uškodit tím, že by si nevyřídila sociální dávky, neobjednala by si nákup, nezaplatila nájem atd., potřebuje ochránce/opatrovatele, který ji po právu vše, co nezvládá, pomůže řešit.

OPATROVNICTVÍ PRO SPRÁVU JMĚNÍ[8]

Každý může požádat soud, pokud má pocit, že nezvládá pro své duševní nedostatky správu svého majetku, aby mu byl ustanoven opatrovník (dohlížitel/pomocník).

Opatrovník musí s opatrovaným spolupracovat! Nemůže rozhodovat proti vůli opatrovance. Pokud opatrovanec už není schopen spolurozhodování nebo projevu vůle, rozhoduje na návrh opatrovníka soud.

VHODNÉ PRO:

- osoby závislé na návykových látkách, které snižují jejich rozhodovací schopnosti, mají obtíže s dluhy/exekucemi,
- osoby, které nejsou schopny hradit bydlení a další základní životní potřeby (nikoliv, protože jsou chudé, ale protože nemají schopnosti plánování, vyřizování, rozložení majetku, limitaci nároků atd.)
- osoby, které mají majetek, ale nejsou schopny se o něj samostatně starat a potřebují pomoc (jsou zdravotně postižení)

NEVHODNÉ PRO:

- osoby neschopné samostatného rozhodování ani v jednodušších věcech
- osoby, které už nepoznávají nikoho ze svého okolí

CO JE K TOMU NUTNÉ:

- ten, kdo potřebuje opatrovníka, musí dát sám návrh k soudu
- nejde to bez jeho návrhu

POZOR:

Je nutné ZVÁŽIT, ZDA NEDOSTAČUJE ZVLÁŠTNÍ PŘÍJEMCE DÁVEK A DOBROVOLNÉ POSKYTNUTÍ SOCIÁLNÍHO PORADENSTVÍ SPOJENÉHO S DLUHOVOU PROBLEMATIKOU.

SPRÁVU DLUHŮ se dělá za úhradu i insolvenční správce. Správa dluhů (majetku) je běžně zpoplatněna a není vždy vhodné, aby opatrovník tuto činnost dělal bezplatně (případně na náklad státu, pokud by šlo o veřejného opatrovníka).

[8] § 469 zák. č. 89/2012 Sb.
(1) Člověku, jemuž působí zdravotní stav při správě jeho jmění nebo při hájení jeho práv obtíže, jmenuje soud na jeho návrh opatrovníka a ve shodě s takovým návrhem určí opatrovníkovi rozsah působnosti. Na návrh opatrovance soud opatrovníka také odvolá.
(2) Opatrovník jedná zpravidla společně s opatrovancem; jedná-li opatrovník samostatně, jedná v souladu s vůlí opatrovance. Nelze-li vůli opatrovance zjistit, rozhodne na návrh opatrovníka soud.

OPATROVNICTVÍ BEZ OMEZENÍM SVÉPRÁVNOSTI[9]

Ideální, by tímto měla být vyřešena veškerá podpora člověku, kde už nedostačuje nic mírnějšího (zastoupení, podpora, opatrovník pro správu jmění).

Opatrovník může být ustanoven, jen pokud už osoba za sebe samostatně nejedná, není schopna se rozhodovat a hrozí jí závažná újma z jejího aktivního jednání *(podepíše, co jí kdo podstrčí)* nebo z její pasivity *(není schopna požádat o sociální službu, posoudit a zavolat si lékaře atd.*).

Pokud je duševní nemoc/porucha/postižení na člověku vidět, tak ho nikdo běžně neosloví, nenechá ho jednat. Může být zneužit (ale to může být podveden i člověk zdravý). Proto není nutné omezovat jeho svéprávnost, protože příroda ho sama omezila danou nemocí *(př. člověk v kómatu nepotřebuje soudním znalcem řečené omezení svéprávnosti, protože o jeho omezení nikdo nepochybuje)*.

VHODNÉ PRO:

- osoby, u kterých o jejich postižení nikdo nepochybuje. U osob, u kterých nepochybujeme o tom, že jsou nesvéprávné, i když je jim nad 18 let a žádný soud to i nich neřekl a žádný znalec o nich nenapsal posudek.
- u kterých je z podstaty jejich nemoci jasné, co nezvládají *(např. při těžké mentální retardaci není možné založit obchodní společnost, protože prostě víme, že tomu člověk nerozumí; pokud je někdo ve vegetativním stavu, víme, že nerozumí penězům, podpisům, smlouvám atd.)*
- které by bez byrokratické podpory jinou osobou ztratili majetek, zbytečně by platili dluhy, které na ně byly „ušity“, umřeli by bez poskytnutí péče (sami si o ni už neřeknou), ovládala sociální služba, kdyby byli v sociální službě.

NEVHODNÉ PRO:

- závislé na návykových látkách, které snižují jejich rozhodovací schopnosti, mají obtíže s dluhy/exekucemi - > pro ty je opatrovnictví pro správu jmění
- osoby, které jsou schopny si dělat, co chtějí (i když velmi agresivně a nezodpovědně, že třeba skončí s dluhy a bez domova)

CO JE K TOMU NUTNÉ:

- podání návrhu nebo podnětu na ustanovení opatrovníka soudu (náležitosti jsou obdobné jako u opatrovníka s omezením svéprávnosti, ale nenavrhuje se omezení svéprávnosti).
- opatrovník má povinnosti vůči opatrovanci, soudu a případně opatrovnické radě
- rozhodnutí opatrovníka chránit opatrovaného a nikoliv společenské **zájmy (opatrovník nechrání sousedy, zdravotnický personál, majitele opatrovancova bytu, ale nároky opatrovance na rovný přístup, na pomoc, i když je slabší, na toleranci jeho názoru, i když on si ho sám neobhájí).**

[9] § 465 zák. č. 89/2012 Sb.
(1) **Soud jmenuje opatrovníka člověku**, **je-li to potřeba k ochraně jeho zájmů**, nebo vyžaduje-li to **veřejný zájem**. Soud jmenuje opatrovníka zejména tomu, koho ve svéprávnosti omezil, tomu, o kom není známo, kde pobývá, neznámému člověku zúčastněnému při určitém právním jednání nebo tomu, **jehož zdravotní stav mu působí obtíže při správě jmění nebo hájení práv.**

OPATROVNICTVÍ S OMEZENÍM SVÉPRÁVNOSTI[10]

Omezení svéprávnosti zpravidla nemívá ochranný efekt pro omezovaného, ale bývá zbraní opatrovníka na omezovaného (*např. alkoholikům a agresivním jedincům bývá omezena svéprávnost a ti se pak musí doprošovat o své prostředky opatrovníka. Opatrovník třeba určuje, kolik vydá, aby dotyčný nepil, ale zaplatil dluhy*. V tomto případě, ale nemělo být vůbec opatrovnictví, protože člověka dehonestuje a opatrovníka staví do role hlídače a drába).

Omezení musí sloužit omezovanému a nikoliv jeho okolí k ovládání omezovaného.

VHODNÉ PRO:

- osoby, u kterých není „na první pohled" zřejmé, v čem jim jejich nemoc brání a pro jejich ochranu je vhodné mít někde úředně stanovený výčet, jak na tom člověk zdravotně je (proto se dělá znalecký posudek).
- u osoby, kterou by bylo možné považovat pro její „milý" vzhled za samostatnou a využít ji *(např. zneužití k účelovému manželství, k účelovému přesměrování majetku do kapes zneužívačů atd.)*. Pokud těmto lidem je opravdu k jejich ochraně potřeba zabránit konat, protože by je to zásadně poškodilo *(např. prodali by nevýhodně majetek, protože neznají jeho hodnotu).*
- osoby, za které bude opatrovník často jednat s laiky (např. věřitel, operátor, energie), kde potřebuje rychle dokazovat neplatnost opatrovancova jednání (soudně lze neplatnost také prosadit i osob bez omezení svéprávnosti, ale trvá to déle).

NEVHODNÉ PRO:

- závislé na návykových látkách, které snižují jejich rozhodovací schopnosti, mají obtíže s dluhy/exekucemi - > pro ty je opatrovnictví pro správu jmění
- osoby, které jsou schopny si dělat, co chtějí (i když velmi agresivně a nezodpovědně, že třeba skončí s dluhy a bez domova)
- u osob, kde by stačil podpůrce ke zneplatňování jejich právního jednání, které je poškozuje, protože jinak jsou osoby v zásadě samostatné

CO JE K TOMU NUTNÉ:

- viz postup níže
- podání návrhu nebo podnětu na rozsah omezení, popis problémů, ustanovení opatrovníka soudu
- opatrovník má povinnosti vůči opatrovanci, soudu a případně opatrovnické radě
- rozhodnutí opatrovníka chránit opatrovaného a nikoliv společenské **zájmy (opatrovník nechrání sousedy, zdravotnický personál, majitele opatrovancova bytu, ale nároky opatrovance na rovný přístup, na pomoc, i když je slabší, na toleranci jeho názoru, i když on si ho sám neobhájí).**

OMEZENÍ SVÉPRÁVNOSTI JE DLOUHÝ PROCES (KVŮLI ZNALECKÉMU POSUDKU), POKUD NĚCO HOŘÍ, MŮŽE SOUD USTANOVIT OPATROVNÍKA PRO VYŘÍZENÍ AKUTNÍCH ZÁLEŽITOSTÍ.

[10] § 465 zák. č. 89/2012 Sb.
(1) **Soud jmenuje opatrovníka člověku**, je-li to potřeba k ochraně jeho zájmů, nebo vyžaduje-li to veřejný zájem. Soud jmenuje opatrovníka **zejména tomu, koho ve svéprávnosti omezil**, tomu, o kom není známo, kde pobývá, neznámému člověku zúčastněnému při určitém právním jednání nebo tomu, jehož zdravotní stav mu působí obtíže při správě jmění nebo hájení práv.

„AKUTNÍ“ OPATROVNÍK[11]

Pokud v řízení o omezení svéprávnosti něco „hoří“, je třeba to řešit za danou omezovanou osobu, lze podat návrh nebo podnět nebo soud při řízení požádat o specifikaci, v čem je potřeba pomoci, a kdo to má udělat.

Např. omezovaný potřebuje vyřešit přijetí do sociální služby. Sám už nepodá ani žádost. Nikdo bez jeho souhlasu není oprávněn nakládat s jeho osobními údaji (ani v nemocnici, nebo sociální pracovníci na obci, ani rodina), zůstává tak bez pomoci jen proto, že není schopen si o službu platně (vyplněním dokladů) požádat.

I o tomto opatrovníkovi, jeho akutnosti a rozsahu práv se rozhoduje u soudu. Řízení má být ale rychlé a účinné.

[11] § 58 zák. č. 89/2012 Sb.
Soud může v průběhu řízení o omezení svéprávnosti svěřit třetí osobě provedení určitých jednotlivých právních jednání nebo správu majetku, je-li to nutné, aby se zabránilo závažné újmě.

PROCES OPATROVNICTVÍ A OMEZOVÁNÍ SVÉPRÁVNOSTI

Omezení svéprávnosti se řeší na Městském / Okresním soudu[12] podle pobytu toho, koho budete chtít omezit. Zahájení řízení se děje dvěma způsoby:

- podáním návrhu (bezplatně)
- podání podnětu (taktéž bezplatně)

Návrh i podnět může podat kdokoliv – tedy i Vy.

U podnětu ale nebudete účastníkem řízení (nebudete vědět, jak řízení probíhá a co se v něm děje). Soud Váš podnět zkoumá a nemusí zahájit řízení. Rozhodne se, podle toho, jak závažné je Vaše podání.
V tomto případě doporučuji raději kontaktovat sociální odbor Vaší obce a s nimi situaci probrat a podnět dávat v součinnosti s nimi, na takovéto podněty soudy lépe reagují.

Návrh se oproti podnětu řeší odlišně v tom, že budete účastníkem řízení a tedy budete vědět, co se děje. Jako navrhovatel máte jasnou představu, co od soudu chcete, a proto máte v řízení samostatné postavení. Ten, kdo bude omezován ve svéprávnosti, musí být v řízení zvlášť zastoupen (a v řízení jej nesmí zastupovat navrhovatel; i když po ukončení řízení může navrhovatel být opatrovníkem).
Návrh má ale větší formální náležitosti a je vhodné k němu přiložit lékařskou zprávu. Pokud by nebyla přiložena, tak soud může vyzvat k jejímu doplnění (může, ale nemusí) a pokud ji nedoplníte, tak řízení bez dalšího zastaví.

Omezení svéprávnosti má ale podmínky, které je nutné naplnit:

- omezujeme osobu, která není schopna se o sebe starat z důvodu duševní poruchy
- **omezení musí být osobě ku prospěchu a musí ji chránit**
- **osobě musí hrozit vážná újma, když zůstane svéprávná**
- nemůže být použito lehčího nástroje např.:
    - nápomoc / podpora
    - zastoupení členem domácnosti
    - opatrovnictví bez omezení svéprávnosti
    - opatrovnictví pro správu jmění

Omezení svéprávnosti nemůže nikdy proběhnout k ochraně druhých osob, ale k ochraně samotné postižené osoby a jejich práv.
Pokud se osoba chová protiprávně nebo nevhodně *(zamezuje vstup, zanáší byt odpadky, ruší noční klid, ubližuje druhým, šíří nakažlivé nemoci atd.)*, pak ani omezení svéprávnosti nepomůže. Tady mají zasahovat složky záchranného sboru (lékaři, Policie, Hasiči). Pokud Ti by nekonali, je třeba si stěžovat na postup a přimět je dělat práci, ke které jsou ze zákona zmocněni. Opatrovník není od toho, aby suploval třeba roli lékaře, nebo Policie a pomáhal a chránil okolí.
Omezení svéprávnosti slouží k tomu, aby osobě byl určen opatrovník v určitém rozsahu, který pak bude pomáhat vyřizovat záležitosti osoby.
Opatrovnictví není o tom, že by opatrovník měl být schopen osobu (opatrovance) usměrnit, mohl by mu věci zakazovat a přikazovat (jako dítěti). Někdy se takto opatrovníci k opatrovancům chovají a funguje to, ale opatrovník je spíše takový hlídač, aby osobě/opatrovanci nebylo kvůli jeho neschopnosti jednat, špatně. *Např. opatrovanec není schopen obhospodařovat telefon, platit účty, hrozí mu výpovědi z nájmu, nemá vyřízené sociální dávky, nemá co jít, je nemocný.*
Opatrovník zajistí smlouvu s mobilním operátorem vč. všech blokací nevhodných služeb, sjedná lékařskou péči, objedná opatrovance na prohlídky, zaplatí léky, zajistí sociální službu, která opatrovanci pomůže s jeho domácností, vyřídí sociální dávky, vyjedná posečkání s úhradou nájmu, z peněz opatrovance nájem doplatí... Opatrovník je jen náhradní hlavou opatrovance.

[12] vyberte: https://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/Soudy.aspx

Správně vykonávané opatrovnictví se podobá rodičovství u postiženého, šikanovaného a týraného dítěte, kdy rodič toto bezbranné dítě chrání a vymáhá potrestání těch, co mu ubližují, co ho poškozují, a co třeba neodvedli dobře svoji práci, když měli ono dítě také chránit.
Pokud opatrovanec koná protiprávně, tak se pak opatrovník dostavuje před správní orgány a soudy a zastupuje opatrovance (může také najmout právníka).

Omezení svéprávnosti není automatické zabránění dělat něco špatně. Naopak – osoby omezené ve svéprávnosti velmi často konají v neprospěch okolí *(zanesení bytu odpadky, rušení nočního klidu, vulgární napadání, fyzické útoky atd.)*, protože jejich duševní neschopnost snižuje sociální a emoční inteligenci. Ohrožuje-li jakýkoliv člověk (i neomezený) své okolí, pak může být jednak zadržen Policií ČR nebo může být odvezen do psychiatrické léčebny. K tomu ale nemusí být omezen ve svéprávnosti.
Pokud ale omezen je, často dochází k tomu, že je následně rozhodnuto, že takový člověk neovládá své chování a tím za něj není odpovědný. Nicméně pokud takový člověk způsobí škodu, tak možná nebude ve vězení, ale náhradu škody po něm lze požadovat. Zastoupení pak provádí opatrovník. Náhrada se ale případně hradí z opatrovancových prostředků (pokud nějaké má; pokud nemá, stává se dlužníkem).

Pokud máte ještě stále pocit, že by omezení svéprávnosti Vaši situaci pomohlo řešit a současně, že by omezení svéprávnosti chránilo i osobu, o které uvažujete, tak je třeba v podnětu zdůraznit (popište, co nejpodrobněji schopnosti):

- v oblasti rozhodování v majetkové sféře:
    - osoba potřebuje pomoci nejen lidsky, ale po právní stránce
    - osoba není schopna si zajistit prostředky pro svoji obživu (není schopna si vyřídit sociální dávky, obhospodařovat účet)
    - osoba není schopna řešit své pohledávky (je dlužníkem, hrozí jí výpovědi)
    - samostatně nakládat s jakýmikoliv finančními prostředky
- v oblasti uzavírání smluv:
    - osoba nevyřeší již smlouvy o poskytování sociálních služeb
    - zdravotní
    - kupní, darovací, nájemní, o úvěru,
    - pojišťovací atd.,
    - není schopna porozumět závazkům z již uzavřených smluv, není schopna rozlišit, zda a co podepisuje,
- v oblasti pořizování pro případ smrti a projevení přání,
- v oblasti pracovněprávních vztahů, zejména v souvislosti se vznikem a zánikem pracovněprávních vztahů, uplatnění práva na zprostředkování zaměstnání a nároků s tím souvisejících,
- v oblasti přijímání/odmítání zdravotnických služeb a schopnosti rozhodovat o vlastní léčbě, včetně schopnosti vyhledat lékařskou pomoc či realizovat preventivní lékařskou péči,
- v oblasti jednání s úřady v souvislosti s realizací práv z důchodového a nemocenského pojištění, zajištění v hmotné nouzi a státní sociální podpory, v souvislosti s vydáním a držením občanského průkazu a cestovního dokladu, v souvislosti s ohlášením změny místa trvalého pobytu,
- v oblasti realizace práva na sociální služby (vč. jednání o smlouvě a její uzavírání) a příspěvku na péči,
- v oblasti výkonu volebního práva (porozumění smyslu, účelu a důsledkům voleb, včetně možnosti volit a být zvolen)

POKUD OMEZOVÁNÍ SVÉPRÁVNOSTI TRVÁ A NĚCO SPĚCHÁ, je nutné použít akutní opatrovnictví (viz výše).

Co má být z návrhu zřejmé:

- omezení musí být **v zájmu omezovaného** *(do textu uveďte, v čem omezenému pomůže, když nebude moci sám v uvedených věcech rozhodovat a současně, v čem mu pomůže, že bude mít opatrovníka)*
- bez omezení musí hrozit člověku závažná újma *(do textu je vhodné uvést, jak si osoba svým vlastním jednáním už teď škodí)*
- je nutné uvést, že nedostačuje mírnější opatření:

- opatrovnictví bez omezení je návrhové *(tedy osoba již sama není schopna podat návrh na určení opatrovníka bez omezení)*
- zastoupení členem domácnosti musí zastupovaný chápat a zastupující musí chtít zastupovat *(tedy osoba již nechápe běžné zastupování, nerozumí, co po něm rodina vyžaduje a není zde nikdo, kdo by dobrovolně chtěl osobu zastupovat)*
- při podpoře musí osoba být schopna samostatného jednání s podporou *(pomocí, radou)*, o kterou si často musí říci a podpůrce je též dobrovolný.

- pokud se navrhujete jako opatrovník, musí být z textu zřejmé:
  - máte s opatrovancem kladný vztah, opatrovanec Vás za opatrovníka chce ***(vztah k opatrovanci** – nesmí být nepřátelský ani k němu, ani k jeho rodině. **Vztah opatrovance k opatrovníkovi** musí být založen na důvěře).*
  - máte o opatrovance dlouhodobý zájem a plánujete jej mít i do budoucna.
  - jaký je Váš **věk** – je přiměřený (z hlediska perspektivnosti funkce) – je pravděpodobné, že mladší osoba, která je ochotna učit se novým věcem, a která sama nepotřebuje pomoc druhých, zabezpečí záležitosti opatrovance lépe a déle.
  - **jaký je váš zdravotní stav** – nesmí být takový, aby byl na překážku výkonu funkce (zejména žádná psychiatrická diagnóza).
  - **čistý rejstřík trestů** – nebo alespoň takové odsouzení, které nemůže (již) mít vliv na výkon funkce – z hlediska doby, kdy byla trestná činnost spáchána a z hlediska samotné trestné činnosti; žádné problémy s alkoholem a drogami.
  - **žádné nepřiměřené osobní dluhy** – to je nutno doložit.
  - **odpovídající způsob vlastního života** – tím je myšleno, zda má potencionální opatrovník řádné vlastní bydlení a finanční zajištění.
  - **Vaše pracovní zařazení/zaměstnání** – nesmí být v rozporu s výkonem funkce (z hlediska místa výkonu práce ani z hlediska charakteru práce). Nesmíte být provozovatele zařízení, kde opatrovanec pobývá, nebo nesmíte být na tomto zařízení závislí (pokud je ubytován v zařízení dědeček a babička – vzájemně si nemohou dělat opatrovníky).
  - **bydliště** – musí být v přiměřené vzdálenosti, aby výkon opatrovnické funkce mohl být řádně realizován.
  - **osobní předpoklady** – altruismus, inteligence, empatie, ochota spolupracovat se soudem i jinými institucemi, atp.
  - **jste schopni**:
    - udržovat s opatrovancem **pravidelné spojení**, a to vhodným způsobem a v potřebném rozsahu
    - **projevovat o opatrovance skutečný zájem**
    - dbát o opatrovancův zdravotní stav
    - **dbát o naplňování** opatrovancových **práv**
    - chránit jeho zájmy
    - **vysvětlovat** mu povahu a následky rozhodnutí o opatrovancových záležitostech
    - **dbát, aby způsob opatrovancova života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a aby, nelze-li tomu rozumně odporovat, odpovídal i zvláštním opatrovancovým představám a přáním.**

Níže uvedené otázky pokládá soud znalci. Je vhodné je už v návrhu zmínit, aby je soud nezapomněl položit a současně už měl od Vás náhled, jak to vypadá v běžné realitě. U devadesátiletého člověka se asi soud nebude zabývat otázkou otcovství, ale bude nejspíše řešit sociální služby a zdravotní stav. Je proto vhodné soudu poukázat na konkrétní případy (kazuistiku), které se staly.
Často soudy nechtějí omezovat osoby, které jsou v zařízení sociálních služeb. Zde je třeba poukázat, že osoba není schopná řešit smluvní vztah se zařízením, není schopna si nakládat se sociálními dávkami, nemůže vyřídit např. ukončení původního nájmu a likvidaci nábytku z původního bydlení, nevyřídí si lékařské záležitosti – nevyhledá lékaře, nevyzvedne léky, nevyjedná vhodné léčivé přípravky apod.

Dotazy na znalce[13] – **ovlivňuje duševní porucha schopnost posuzovaného/é právně jednat, případně jakou měrou:**

- v oblasti rozhodování v majetkové sféře, tedy samostatném nakládání s finančními prostředky, a do jaké výše, jak často, a správou svého jmění,
- v oblasti uzavírání smluv, zejména kupní, darovací, nájemní, o úvěru apod., a porozumění důsledkům uzavření takové smlouvy,
- v oblasti pořizování pro případ smrti a projevení přání,
- v oblasti pracovněprávních vztahů, zejména v souvislosti se vznikem a zánikem pracovněprávních vztahů, uplatnění práva na zprostředkování zaměstnání a nároků s tím souvisejících,
- v oblasti přijímání/odmítání zdravotnických služeb a schopnost rozhodovat o vlastní léčbě, včetně schopnosti vyhledat lékařskou pomoc či realizovat preventivní lékařskou péči,
- v oblasti jednání s úřady v souvislosti s realizací práv z důchodového a nemocenského pojištění, zajištění v hmotné nouzi a státní sociální podpory, v souvislosti s vydáním a držením občanského průkazu a cestovního dokladu, v souvislosti s ohlášením změny místa trvalého pobytu,
- v oblasti realizace práva na sociální služby (vč. jednání o smlouvě a její uzavírání) a příspěvku na péči,
- v oblasti výkonu volebního práva (porozumění smyslu, účelu a důsledkům voleb, včetně možnosti volit a být zvolen)
- Je posuzovaný/á schopen/na pochopit účel a důsledky uzavření manželství (založení rodiny, řádná výchova dětí, vzájemná podpora a pomoc, společné jmění manželů, zastupování manžela, dědění po manželovi)?
- Je posuzovaný schopen plnohodnotné účastnit na soudním řízení a výslechu? Může výslech posuzovaného/né způsobit újmu pro jeho zdravotní stav?
- Zda je posuzovaný schopen rozpoznat jednání, v nichž mu duševní porucha brání jednat, příp. bude v tomto směru schopen respektovat pokyny zástupce a nejednat samostatné bez zástupce?
- Je možné využít mírnější opatření?
- Jaká hrozí vážná újma člověku, kdyby k omezení nedošlo?

[13] zdroj: soudy

ROZDÍLY (laicky a zjednodušeně)	**Omezení svéprávnosti**	**Zastupování členem domácnosti**

Povinnosti opatrovníka / zastupujícího	• viz příloha č. 1
	• zjednodušeně:
	  ○ udržovat s opatrovancem **pravidelné spojení**, a to:
	  ▪ vhodným způsobem
	  ▪ v potřebném rozsahu
	  ○ **projevovat o opatrovance skutečný zájem**
	  ○ dbát o opatrovanců zdravotní stav
	  ○ **dbát o naplňování** opatrovancových **práv**
	  ○ chránit jeho zájmy
	  ○ **vysvětlovat** mu povahu a následky rozhodnutí o opatrovancových záležitostech
	  ○ Odůvodňují-li to okolnosti, může soud opatrovníku uložit, aby se **v přiměřeném rozsahu pojistil** pro případ, že při výkonu své funkce způsobí opatrovanci nebo jiné osobě škodu. (§ 465 OZ)
	  ○ při plnění svých povinností **naplňuje opatrovancova právní prohlášení** a dbá jeho názorů (i když je opatrovanec projevil dříve, včetně přesvědčení nebo vyznání), soustavně k nim přihlíží a zařizuje opatrovancovy záležitosti v souladu s nimi. Není-li to možné, postupuje opatrovník podle zájmů opatrovance.
	  ○ **dbá, aby způsob opatrovancova života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a aby, nelze-li tomu rozumně odporovat, odpovídal i zvláštním opatrovancovým představám a přáním.** (§ 467 OZ)
		• **pouze na obvyklé záležitosti** v životě zastoupeného,
		  ○ záležitosti týkající se:
		  ▪ poskytování zdravotních a sociálních služeb,
		  ▪ žádostí (nikoliv řízení) o přiznání dávek pomoci v hmotné nouzi, státní sociální podpory a sociálního zabezpečení apod.
		  ○ **nakládání s majetkem:**
		  ▪ může nakládat s příjmy zastoupeného v rozsahu potřebném pro obstarání obvyklých záležitostí, jak to odpovídá životním poměrům zastoupeného;
		  ▪ s peněžními prostředky na účtu zastoupeného může nakládat jen v rozsahu nepřesahujícím měsíčně výši životního minima jednotlivce (3 410 Kč)
		• **zástupce dbá:**
		  ○ o ochranu zájmů zastoupeného a naplňování jeho práv
		  ○ o to, aby způsob jeho života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi, aby
		  ○ nelze-li tomu rozumně odporovat, odpovídal i zvláštním představám a přáním zastoupeného. (§ 51 OZ)
		• **zástupce není oprávněn:**
		  ○ udělit za zastoupeného souhlas k zásahu do duševní nebo tělesné integrity člověka s trvalými následky
		  ○ v řízení o sociální dávky může být účasten jen jako procesní opatrovník

Vyřizování sociálních dávek	je oprávněn a může (dle pověření) nakládat s dávkami v běžném rozsahu (zaplatit nájem z příspěvku na bydlení, zaplatit péči z příspěvku na péči, přebírat důchod a hradit z něj potřebné věci)	Je oprávněn podat žádost. Není oprávněn zastupovat (zatím špatná úprava v zákonech) – musí být ustanoven procesním opatrovníkem (jedno rozhodnutí navíc). Není oprávněn nakládat s penězi plně. Např. důchod je vyplácen zastupovanému na účet a z toho může vybírat zástupce jen do výše životního minima jednotlivce (tj. 3410 Kč). Je třeba pro sociální dávky zástupce ustanovit taktéž zvláštním příjemcem (vždy řeší konkrétní úřad pro konkrétní dávku) a pak s dávkami může nakládat.
Podepisování smluv	Může podepsat, co je běžné, nemění pobyt, nezavazuje na více než tři roky. Opatrovaný může uzavírat smlouvy jen ke svému prospěchu a v rozsahu toho, na co není omezen; jiné by byly neplatné.	Může společně se zastupovaným vyřizovat a podepisovat, co je běžné. Paradoxně není vyloučeno, aby si zastupovaný něco sám uzavřel. Nestandartní smlouvy zástupce učinit nesmí. Pokud je potřeba, ustanovuje se opatrovník pro konkrétní vyřízení věci a ten pak případně schvaluje smlouvu.
Odpovědnost opatrovníka / zástupce	• Zodpovídá se soudu za správu opatrovancových záležitostí • Do 30.6. předkládá soudu a opatrovanci zprávu (viz příloha č. 2) • Dohlíží nad opatrovými potřebami v rozsahu, ve kterém to opatrovanec potřebuje (případně dohled zajišťuje třeba umístěním v sociální službě) a také v rozsahu svých povinností, které určil soud (často nejsou určeny)	• zodpovídá se zastupovanému, ale činnost může zkontrolovat i soud. • nepředpokládá se přímý dohled stanovený soudem, ale spíše automatický, neboť jde o institut v rodině.
Odpovědnost opatrovaného / zastupovaného	Omezení svéprávnosti ani zastoupení nijak neomezuje, aby osoba páchala přestupky a trestné činy či jinak se chovala nevhodně. I když je někdo téměř nesvéprávný, tak si třeba uvědomuje následky svého jednání a kdyby někomu ublížil, mohlo by nakonec dojít i k odsouzení. U každého (postiženého či zdravého) se vždy v aktuálním případě zkoumá, zda je schopen se v dané věci sám rozhodnout a ovlivnit své jednání. *Např. člověk pod vlivem bludů asi není schopen se sám prakticky rozhodnout, a pokud ublíží, tak jeho odpovědnost pravděpodobně nebude prokázána.* *Pokud je ale člověk mentálně retardovaný, tak třeba ví, že se lidem neubližuje a za případné ublížení na zdraví by mohl být souzen.* *Zdravý člověk v pominutí smyslů může také zabít, ale nemusí nakonec být shledán příčetným a nemusí být odsouzen.* Omezení ani zastupování tady nehrají roli – jen ti, kdo budou činy posuzovat, si mají dát více pozor a brát opatrovníka nebo zástupce do řízení, aby někdo byl schopen hájit práva postiženého.	

<table>
<tr><td></td><td>Pokud takový postižený za sebe odpovídá – má rozhodovací (rozlišovací) schopnost a je schopen jednat – v daném provinění, pak má tzv. deliktní odpovědnost.</td></tr>
<tr><td>Odpovědnost opatrovníka / zastupujícího</td><td>Opatrovník i zastupující odpovídají, pouze pokud porušují povinnost uloženou soudem. U dětí jako rodiče dohlížíme, ale pokud je postižený dospělý, odpovídá opatrovník/zástupce jen v rozsahu, ve kterém mu soud stanovil dohled a povinnosti (takže dle rozsudku / usnesení).
Většinou mají větší dohled např. zaměstnanci školských, zdravotnických a sociálních zařízení (a to z pracovně právního poměru ke svému zaměstnavateli a ze smlouvy, která je uzavřena mezi postiženým a poskytovatelem).

Pokud tedy někdo je povinen dohledem, tak pokud jej zanedbá, tak odpovídá za vzniklou škodu. Nelze však dohlížet tzv. na každém kroku.

Opatrovník zpravidla nemá stanoven dohled.</td></tr>
<tr><td>Náhrada škody</td><td>Povinnost nahradit škodu neovlivňuje omezení svéprávnosti. Resp. při omezení svéprávnosti nebo při zastupování fakticky o náhradě škody budou nejspíš papírovat opatrovník nebo zástupce, ale jinak se škoda hradí s ohledem na deliktní způsobilost a s ohledem na možnost zanedbání dohledu.

Nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stižen duševní poruchou:
nahradí způsobenou škodu, pokud byl způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky;
poškozenému náleží náhrada škody i tehdy, nebránil-li se škůdci ze šetrnosti k němu.
nebyl-li způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky, má poškozený právo na náhradu, je-li to spravedlivé se zřetelem k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného.
Společně a nerozdílně se škůdcem nahradí škodu i ten, kdo nad ním zanedbal náležitý dohled. Není-li škůdce povinen k náhradě, nahradí poškozenému škodu ten, kdo nad škůdcem zanedbal dohled.
Pokud by svým šlapacím autem někoho shodil, odřel cizí auto nebo rozbil výlohu, i tak se bude zkoumat, zda měl mít někoho u sebe, kdo by třeba byl schopen mu bránit, zda byl schopen auto ovládat samostatně a tzv. vědět, co dělá. Pokud může auto užívat, asi je schopen dovozovat následky a škodu by hradil. Doporučuji pojistit odpovědnost za škodu (pro jistotu) :).

Pro přehlednost:

<table><tr><td>Člověk s postižením</td><td>Má deliktní způsobilost (má rozumovou a volní složku)</td><td>Má deliktní způsobilost (má rozumovou a volní složku)</td><td>Nemá deliktní způsobilost (nemá rozumovou a volní složku)</td><td>Nemá deliktní způsobilost (nemá rozumovou a volní složku)</td></tr></table></td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td>Osoba povinná vykonávat dohled</td><td>Nezanedbala povinný dohled</td><td>Zanedbala povinný dohled</td><td>Nezanedbala povinný dohled</td><td>Zanedbala povinný dohled</td></tr>
<tr><td></td><td>Odpovědnost</td><td>Člověk s duševním postižením</td><td>Člověk s duševním postižením a osoba povinná vykonávat dohled odpovídají společně a nerozdílně</td><td>Nikdo – však lze-li to spravedlivě žádat, tak vzhledem k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného uhradí škůdce (postižený)</td><td>Osoba povinná vykonávat dohled</td></tr>
<tr><td>Samostatnost</td><td colspan="2">opatrovanec může dělat:
běžná rozhodnutí, která je schopen samostatně zvládnout (není přesně dané, kdo co zvládne – někdo nakoupí v pultovém prodeji, protože ho ve vesnici všichni znají a někdo není schopen ani sám převzít dopis)
rozhodnutí, na které není omezen (např. nakládat do určité výše s finančními prostředky)
rozhodnutí ve svůj prospěch – platné zůstane, co mu neškodí (§ 65 OZ)</td><td colspan="3">zastupovaný může:
není omezen, takže teoreticky může vše, ale co není schopen rozhodnout, posoudit a porozumět, to by bylo neplatné (pro duševní poruchu, podvod apod).
vlastně jen, co mu zdraví dovolí
většinou zastupovaný nerozhoduje, buď chodí se zástupcem, nebo zástupce jedná samostatně v souladu s vůlí zastupovaného (v jiných případech by totiž zastoupení bylo nadbytečné)</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="5">Rozdílnost v rozhodování není nikterak zásadní. Opatrovník se akorát více zodpovídá soudu (protože může jít i o cizího člověka – např. veřejný opatrovník). U zástupce se předpokládá soulad a souhra v rodině, proto je to velmi volný institut.
Opatrovnictví je až druhé, když už nejde zastoupení. Dá se říci, že člověk, u kterého se zhoršuje zdravotní stav, prvně jedná sám, pak s podporou, pak je zastoupen a pak až má opatrovníka.</td></tr>
</table>

SMLOUVA O NÁPOMOCI

Níže uvedeného dne, měsíce a roku uzavřeli a žádají soud o schválení jejich dohody

....., nar. .....,
bytem ....., PSČ .....
(dále jen **„podporovaný“**)

a

....., nar. .....,
bytem ....., PSČ .....
(dále jen **„podpůrce“**)

tuto

SMLOUVU O NÁPOMOCI
uzavřenou dle § 45 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku

I.

Podporovaný prohlašuje, že potřebuje nápomoc při rozhodování, protože mu v tom duševní porucha působí obtíže, třebaže nemusí být omezen ve svéprávnosti. Níže si ujednává s podpůrcem poskytování podpory.

II.

Podpůrce se zavazuje, že:

a) bude se souhlasem podporovaného přítomen při jeho právních jednáních, že mu zajistí potřebné údaje a sdělení a že mu bude nápomocen radami.
(více rozepište v čem konkrétně)
b) neohrozí zájmy podporovaného nevhodným ovlivňováním, ani se na úkor podporovaného obohatí.
c) bude postupovat při plnění svých povinností v souladu s rozhodnutím podporovaného.
d) že v závažných případech napomůže za podporovaného jednat při zneplatňování jednání, které podporovanému činí újmu a podpůrce se nepodílel na jejich sjednání/získání.

III.

Tato smlouva nabývá účinnosti dnem, kdy bude schválena soudem.

V ..... dne .....

…….
podporovaný

V ..... dne .....

……
podpůrce

NÁVRH NA SCHVÁLENÍ ZASTOUPENÍ ČLENA DOMÁCNOSTI SOUDEM

V ... dne …….

Okresní soud v ...
.....
....., PSČ ...

Navrhovatelka *(matka zastupovaného)* .....……., nar…….., bytem ……

Zastupovaný *(syn zastupující)* .....……., nar…….., bytem …….

D v o j m o

Návrh na schválení zastoupení člena domácnosti soudem
(dle §49 a násl. občanského zákoníku a § 31 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních)

I.

Navrhovatelka je matkou pana .....……., nar…….., bytem....., který trpí ..... Tato nemoc mu brání samostatně právně jednat, je zletilý a dosud nemá jiného zástupce či opatrovníka. Řízení o omezení svéprávnosti bylo zahájeno na návrh pod č.j. .....
Navrhovatelce není známa případná uzavřená smlouva o nápomoci při rozhodování.

Důkaz: rodný list
psychologický posudek MUDr. ……. ze dne .....

II.

Navrhovatelka oznamuje soudu, že dne …… 2019 po dohodě se synem, který velmi těžce nese návrh na omezení svéprávnosti, mu dala na vědomí, že ho bude zastupovat. Syn na to reagoval velmi pozitivně a tuto variantu vítá lépe, než omezení svéprávnosti.
Matka mu srozumitelně vysvětlila povahu a následky zastoupení. Syn její prohlášení chápe, navrhovatelku a její zastoupení neodmítá, a ani neprojevil přání vedoucí k odmítnutí či náznak, který by odmítnutí nasvědčoval.
Syn má k mamince (navrhovatelce) celoživotní důvěru a v rámci vážné nemoci ji poslechne a bez její přítomnosti nejedná a nekoná. Syn vyžaduje přítomnost maminky.

Důkaz: výslechem účastníků řízení

III.

Zastoupený nezvládá:

- porozumět správnímu i soudnímu řízení
- chápat běžné uzavírání smluv (a to jak na straně věřitele, tak i na straně dlužníka)

- uzavírat obchodní, občanskoprávní a spotřebitelské svazky, závazky a dohody
- jednat s institucemi jako je banka, pošta, energetika, obec apod.
- vyjednávat o sociální službě (výběr potřebné služby, sjednání smlouvy i případných dodatků)
- účinně ochraňovat a rozhodovat se o svém zdravotním stavu
- rozhodovat o svém majetku a využití svých příjmů k úhradě svých potřeb
- zajistit si další zdroj příjmů či vyřídit potřebné sociální dávky
- rozhodovat o nájemním bydlení, hradit náklady spojené s tímto bydlením a upravovat navázané smluvní vztahy
- *...../doplňte/.....*

V tomto rozsahu zastupující dosud vykonávala péči o zastupovaného jako rodič. Napomohla aktuálně synovi vyřídit odpovídající výši invalidního důchodu a příspěvku na péči. Zajišťuje mu bydlení a dále se o něj stará (vyživuje jej). V současnosti ale nelze přesvědčit další organizace o synové samostatnosti v právních jednáních. Jeho postižení je na něm vidět a je zde riziko, že by jeho jednání nemusela být pro duševní nezpůsobilost platná.

Důkaz: výslechem účastníků řízení
lékařská zpráva MUDr. ……. ze dne .....

IV.

Navrhovatelka prohlašuje, že je plně svéprávná, bude dbát o ochranu zájmů zastoupeného a naplňování jejich práv i o to, aby způsob jeho života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a aby, nelze-li tomu rozumně odporovat, odpovídal i zvláštním představám a přáním zastupovaného.
Navrhovatelka je si vědoma, že takovéto zastoupení se vztahuje na obvyklé záležitosti, jak to odpovídá životním poměrům zastoupeného.

Navrhovatelka je si vědoma, že zastoupení zaniká, pokud se jej sama vzdá nebo pokud zastupovaný odmítne, aby ho jako zástupce dále zastupovala; k odmítnutí postačí schopnost projevit přání. Zastoupení rovněž zaniká, pokud soud jmenuje zastoupenému opatrovníka. Bude-li uzavřena smlouva o nápomoci při rozhodování, zanikne zastoupení účinností smlouvy v rozsahu, v jakém je zastoupený způsobilý právně jednat.

Navrhovatelka bude zastupovat pana ..... převážně ve věcech:

- běžné správy a hospodaření v domácnosti
- uzavírání kupních a přepravních smluv sloužící k běžnému žití (např. předplatné jízdenky na hromadnou dopravu, nákup potravin, léčiv a běžného spotřebního zboží, mobilní služby)
- jednání s věřiteli či dlužníky, sjednávání splátkových kalendářů a podmínek pro úspěšné uzavření závazků
- správního i soudního jednání ve věcech sociálních dávek, osobních dokladů a dalšího jednání se správními úřady (např. přestupkové řízení, důchody, příspěvek na péči)
- řízení i jednání ve věcech sociálních služeb
- sjednání podmínek a úhrada nákladů spojených s vedením domácnosti

- jednání s Českou poštou a jinými držiteli poštovní licence za osobu
- sjednání, běžná správa, změna nebo ukončení nájemního práva, vč. jednání ve věcech souvisejících nákladů s nájmem (elektřina, plyn, vodné, topení aj.)
- sjednávání a vyřizování pojistných a spořících záležitostí
- jednání a běžná správa bankovních produktů
- běžné nakládání s movitým majetkem (zajištění nákupu, prodeje, výměny, opravy apod.)
- udělování souhlasu ve věcech ochrany osobních údajů, zajišťování a vymáhání ochrany z toho plynoucí
- navrhovatelka se zavazuje neudělit souhlas k zásahu do duševní nebo tělesné integrity zastoupeného s trvalými následky, neboť toto není v její pravomoci.

Navrhovatelka je si vědoma, že může nakládat s příjmy zastoupeného v rozsahu potřebném pro obstarání obvyklých záležitostí, jak to odpovídá životním poměrům zastoupeného; s peněžními prostředky na účtu zastoupeného však může nakládat jen v rozsahu nepřesahujícím měsíčně výši životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu, pokud k takovémuto nakládání není zmocněna jako zvláštní příjemce.

Navrhovatelka je pečující osobou ve smyslu zákona o sociálních službách a zvláštním příjemcem sociálních dávek.

Důkaz: rozhodnutí o době péče, rozhodnutí o zvláštním příjemci

V.

Navrhovatelka (zástupce) ani zastoupený netrvá na projednání věci.
Soud může pana ..... shlédnout osobně na adrese: ..... Navrhovatelka v souvislosti s lékařskou zprávou MUDr. ..... ze dne ..... nedoporučuje osobní účast pana..... na jednání, neboť toto by mělo velmi negativní vliv na jeho psychiku.
V případě potřeby se s osobou dorozumět, doporučuje vysvětlení situace prostřednictvím navrhovatelky.

Důkaz: lékařská zpráva MUDr. ..... ze dne .....

VI.

Ke vzniku zastoupení se vyžaduje schválení soudu. Ze všech důvodů již výše uvedených navrhovatelka žádá soud, aby po provedeném řízení a dokazování vydal následující

u s n e s e n í :

Soud schvaluje zastoupení pana ....., nar. ....., bydlištěm ..... paní ....., nar. ....., bydlištěm ..... jakožto osobou blízkou v rozsahu vymezeném v návrhu.

Podpis navrhovatelky:

ŽÁDOST O USTANOVENÍ OPATROVNÍKA PRO ŘÍZENÍ

Úřadu práce České republiky – krajská pobočka v .....
Kontaktní pracoviště .....
ulice .....
PSČ ..... Město .....

V ..... dne .....

Žádost o ustanovení opatrovníka pro řízení dle § 23 zák. č. 108/2006 Sb., § 22 zák. č. 329/2011 Sb. a § 32 zák. č. 500/2004 Sb., v platném znění

Vážení,

z lékařské zprávy MUDr. ..... ze dne ..... vyplývá, že pan/í....., r.č. ....., bytem ..... není schopen/na samostatně posoudit obsah a následky jednání o dávku ..... */např. příspěvek na péči/* .....

Pro vyřízení této dávky nemá dostatečnou procesní způsobilost a nemá zákonného zástupce. Neschopnost rozlišit obsah jednání a pochopit jeho podstatu jí/ jemu brání právně jednat, což je právní překážka, která v řízení vylučuje činění úkonů, které by bylo možné považovat za platné. V tomto stavu si již nemůže zvolit zmocněnce, neboť ani tento postup by již nebylo možné považovat za postup, který je schopen/na pochopit.

Z výše uvedeného důvodu Vás žádám, abyste pan/í ..... ustanovili na základě odborného lékařského posudku opatrovníka pro hájení práv v řízení.

O pana/í ..... dlouhodobě pečuji a bydlím s ní/m ve společné domácnosti. Jsem osobou netrestanou, nejsem veden/a v registru dlužníků a netrpím žádnou duševní poruchou (a to ani přechodnou). Současně jsem ochoten/a funkci opatrovníka přijmout a prohlašuji, že mi v tom nebrání závažné důvody.

Pan/í..... v očekávání vlastní nezpůsobilosti právně jednat neprojevil/a jinou vůli, aby se nějaká další určitá osoba stala jeho/jejím opatrovníkem.

Nejsem osobou, o níž lze mít důvodně za to, že má takový zájem na výsledku řízení, který odůvodňuje obavu, že nebude řádně hájit zájmy opatrovance.

Prosím o vydání usnesení o ustanovení mé osoby jakožto opatrovníka osobě .....

S pozdravem

podpis */budoucího opatrovníka/*
jméno, příjmení
nar.
bydliště

Příloha:

- lékařská zpráva */která vystihuje neschopnost osoby porozumět řízení pro závažnou, trvalou nebo jen přechodnou, chorobu, nemoc či postižení/*

LÉKAŘSKÉ POTVRZENÍ
PRO USTANOVENÍ OPATROVNÍKA PRO ŘÍZENÍ[14]

Jméno a příjmení pacienta: .....

Rodné číslo: .....

Potvrzujeme tímto, že uvedený pacient je těžce zdravotně postiženým, závislým na pomoci jiné osoby, a současně není vzhledem k jeho zdravotnímu stavu schopen samostatně jednat.

Pacient není schopen*):

- ☐ podpisu,
- ☐ pochopit rozsah jednání,
- ☐ zastupovat se v řízení,
- ☐ přebírat poštu,
- ☐ dovozovat závěry řízení,
- ☐ řešit právní souvislosti (např. nahlížet do spisu, doplňovat důkazy, dostavovat se k jednání),
- ☐ podávat opravné prostředky,
- ☐ další: ....
- ☐ s pacientem se nelze dorozumět.

Pacient je/není*) schopen vyslovit souhlas s tím, že ho v řízení bude zastupovat jako opatrovník pan/paní ....., nar. ....., který/á je jeho ..... (dcera, syn, manžel, partner, rodič, jiná osoba).
Lékaři je/není*) tato osoba známa a ze své praxe doporučuje/nedoporučuje*) jeho/její dopomoc a zastupování v řízení o příspěvek na péči.

Dne: .....

.....
podpis a razítko ošetřujícího lékaře

*Tento posudek slouží jako podklad **pro ustanovení opatrovníka** podle ust. § 23 odst. 5 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, ust. § 22 odst. 3 zák. č. 329/2011 Sb., o dávkách pro osoby se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů a ust. § 32 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, pro řízení před Krajskou pobočkou Úřadu práce (např. pro potřeby příspěvku na péči, přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením, příspěvku na kompenzační pomůcku atd.).*

*) prosím, vyberte neschopnost osoby.

[14] Na Úřadu práce můžete obdržet tiskopis, který si daný úřad vyhotovil jako vzor. Můžete použít tento vzor nebo vyplnit vzor z Úřadu práce. Vzor z Úřadu práce není standardizovaný formulář, proto nemůžete být nuceni k jeho potvrzení. Jinak řečeno, pokud dokládáte vzor z tohoto e-booku, je Úřad práce povinen ho převzít a jednat. Nemůže vyžadovat potvrzení na vlastním nestandardizovaném tiskopise (nemusíte u lékaře platit podruhé za další potvrzení).

NÁVRH NA KOMBINAČNÍ POSOUZENÍ A USTANOVENÍ OPATROVNÍKA, ABY SI SOUD MOHL VYBRAT, CO ZVOLÍ JAKO NEJVHODNĚJŠÍ ŘEŠENÍ

Okresní soud .....
(soud místní příslušnosti k osobě, o jejímž opatrovnictví se má jednat: https://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/Soudy.aspx)
.....
....., PSČ ....

Navrhovatelka: ……, nar. ……., bytem …….

Osoba, o jejímž omezení se má jednat
……, nar. ……., bytem …….

Návrh na omezení svéprávnosti dle ust. § 55 a násl. občanského zákoníku a ustanovení opatrovníka dle ust. § 58, příp. § 465 občanského zákoníku

D v o j m o

Přílohy dle textu

I.

Navrhovatelka je vnučkou paní …….., nar. ……, bytem ……..
Babička není pro duševní poruchu ....., která není jen přechodná, schopna právně jednat.

Babičce se nemoc začala projevovat od ... a v současnosti už dosáhla takové intenzity, že díky svému zdravotnímu omezení není schopná samostatně vyřídit jednoduché správní i občanskoprávní záležitosti. Nerozlišuje hodnotu peněz a nemá pojem o běžných záležitostech v domácnosti. Svůj zdravotní stav si nepřipouští a domnívá se, že je naprosto samostatná. */zde popište skutečný stav postiženého, text je pouze příkladem/*

Péči o babičku dlouhodobě zajišťuje vnučka. Z důvodu péče byl babičce přiznán i příspěvek na péči, kde je uznána její neschopnost zvládat tyto životní potřeby: */vyjmenujte např.: orientace, komunikace, oblékání a obouvání, péče o zdraví, osobní aktivity/.* Vnučka je pečující osobou a zvláštním příjemcem příspěvku na péči. Důchod se vyplácí .... */doplňte: vnučce jako zvláštnímu příjemci, na účet, ke kterému má vnučka dispoziční právo atd./*

Zdravotní stav a schopnosti babičky spíše prohradují.

Důkaz:

Rozhodnutí o přiznání příspěvku na péči - kopie v příloze
Rodným listem - ověřená kopie v příloze
Lékařskými zprávami z Psychiatrické léčebny v ..... z let ... - kopie v příloze
Propouštěcí zprávou z Psychiatrické léčebny v ... ze dne …… - kopie v příloze
Lékařskou zprávou MUDr. ... ze dne …… - kopie v příloze
Výslechem znalce

II.

Babička je svojí nemocí omezena téměř ve všem, co by měla v životě ještě řešit. Přestože ještě dokáže udržet tužku v ruce a na povel se podepsat, nerozumí tomu, co dělá a může být díky tomu zásadním způsobem zneužita.
Díky tomuto stavu nelze využít už ani plnou moc, kterou babička v minulosti podepsala, protože už není schopna dávat pokyny a pokud by někdo plnou moc předkládal, jen by ji zneužíval.
Babička je již dětinsky naivní a není schopna rozlišit, co je a co není správné, co je vhodné, co je nutné, čímž jí hrozí závažná újma.
U babičky by nejspíše dostačovalo pouhé ustanovení opatrovníka, neboť na babičce je její nemoc vidět, a pokud by s ní někdo chtěl o něčem právně jednat, nejspíše by tušil, že se dopouští manipulace a neplatného jednání. Přesto by bylo vhodné zvážit, pro snadnější pomoc babičce, zda by nebylo vhodnější deklarování omezení její svéprávnosti (konstatování, co vše již babička z důvodu své nemoci nezvládá).

V daném případě nepostačuje, vzhledem k babiččině dezorientaci a velmi sníženým schopnostem, mírnější nebo méně omezující opatření (zástupce, podpůrce). Vnučku již téměř nepoznává a chová se velmi přátelsky i k úplně cizím lidem.
Vzhledem k plánovanému pobytu v sociální službě (v chráněném prostředí proti útokům „z venčí“) by ale mohlo dostačovat pouze širší oprávnění pro opatrovníka, aby mohl babičce účinně pomáhat a kontrolovat službu. Deklarace zdravotního stavu babičky formou omezení svéprávnosti by nemuselo být nutné.

Důkaz:

Psychologický posudek MUDr. ……. ze dne .....

III.

Vnučka již nezvládá péči o babičku a bude nutné sjednávat sociální (i pobytovou) službu. Babička již sama není schopna o službu projevit zájem, není schopna identifikovat svoje potřeby a zajistit si řádnou pomoc. Zatím jí je pomoc poskytována pouze v rodině a tato není oprávněna jakkoliv za babičku právně jednat a sjednat za ní žádnou sociální službu. Babička platně nepodepíše ani plnou moc, protože není schopna udílet pokyny ke svému vlastnímu prospěchu.
V případě, že by se zvláštními postupy (ve službách nepracují právníci, a proto přijetí do služby často stojí na neplatných dokladech, které ale nikdo nenapadá) podařilo pro babičku sehnat sociální službu, není zajištěno, kdo bude tuto službu kontrolovat, vymáhat babičce plnění ze smlouvy, řešit úhradu této služby. Některé služby toto mají vyřešené sociální péčí, kdy samy pracovnice určují, co uživatel potřebuje, co se mu nakoupí, kdy půjde k lékaři. Také určují, co se stane s důchodem, který je vyplácen na tzv. „hromadný seznam" a s příspěvkem na péči, který lze navést platbou přímo na účet zařízení. Nic z toho ale babičku nechrání proti svévoli zařízení, nejsou hájena její práva. Naopak zařízení může jednostranně s babičkou zacházet a nikdo nekontroluje, zda to odpovídá smlouvě, zda by babičce nemohlo být v péči zařízení lépe a zda je s jejími prostředky nakládáno v její prospěch.

Tato situace je natolik akutní, že by bylo potřeba ji řešit přednostně ustanovením opatrovníka dle § 58 občanského zákoníku či rychlým ustanovením opatrovníka dle § 465 občanského zákoníku.
Je třeba akutně řešit babiččin zdravotní stav – identifikace potřeby zdravotního ošetření, objednávání k lékaři, vykonání návštěvy, poučení, poskytnutí souhlasu s ošetřením, nákup léčiv, zajištění podávání léčiv – sjednat službu (domácí zdravotní nebo sociální péče).
Vše nyní závisí na vůli lékařů a jejich právní neznalosti, kdy babičku není možné samostatně k něčemu přimět, poučit ji tak, aby pochopila. Lékaři se obrací na vnučku, která ale nemá k babičce žádné právní oprávnění.

Je také nyní akutní – potřebné požádat o poskytování sociálních služeb, jednat o přijetí do služby, příp. změnit babičce místo pobytu (z domácnosti do vybrané služby, pokud by byla vybrána pobytová služba), určit rozsah služby, uzavřít smlouvu o poskytování služby, nakládat s finančními prostředky v rozsahu babiččiných příjmů (důchod, příspěvek na péči, *doplňte*[15]) a hradit řádně a včas poskytovanou službu. Pokud by ve službě vznikla potřeba změny rozsahu služby, k čemuž často dochází v krátké době po uzavření smlouvy, neboť dochází k adaptaci obou smluvních stran, je třeba případně smlouvu i upravit (změnit) nebo případně vypovědět, kdyby k adaptaci nedošlo, aby ve službě babičce nebylo špatně. Hledat jiné možnosti poskytování péče.

Vnučka i rodina je nyní péčí tak vysílená, že je samotné další péče již zásadním způsobem omezuje na zdraví. Péče o babičku již vyžaduje odbornou pomoc, kterou babička z titulu své neschopnosti se rozhodovat není schopna sama posoudit, a tedy ji zásadně odmítá *(pokud tomu tak není, umažte).* Babička nerozumí, co se kolem ní děje, jaké jsou možnosti rodiny a ostatních, kteří jí pomáhají. Nerozumí ani důsledkům, pokud by zůstala v domácím prostředí bez potřebné péče (např. v době hospitalizace vnučky).

[15] pronájem, úroky, výživné aj.

Babičce hrozí bez péče tak závažná zdravotní újma, že neposkytnutí okamžité pomoci při řešení její nepříznivé sociální situace by v důsledku oslabení nebo ztráty jejích schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu způsobeného duševní poruchou ohrozilo její život nebo by jí hrozilo vážné poškození zdraví.
Je vysoce pravděpodobné, že babička bude chtít setrvat ve „starých pořádcích“, vůbec nepochápe, co se kolem ní děje. Není tedy schopná aktivně souhlasit (pasivním přístupem, neschopností souhlas projevit) s poskytnutím sociálních služeb. Z tohoto důvodu je nutné řešit její nesouhlas, což by měl při řešení žádosti o službu a přijetí do služby rozhodnout za babičku právě akutně opatrovník, neboť v případě, že by služba měla mimořádně volnou kapacitu, babička je ohrožena a současně je situace již pro domácí péči neúnosná, bude nutné řešit situaci i dle § 91a zákona o sociálních službách.

IV.

Pokud by mělo dojít k deklarování omezení svéprávnosti, pak vzhledem k prognóze zdravotního postižení a věku babičky se navrhuje využít maximální lhůtu pro omezení svéprávnosti, neboť v jejím stavu nelze očekávat zlepšení.

V.

Vnučka je ochotna se ujmout funkce soudem jmenovaného opatrovníka, protože mám s babičkou kladný vztah a babička se vnučce svěřila do péče ještě v době, kdy ji poznávala a věděla, co se kolem ní děje. Tímto bude vyhověno jejím přáním, potřebám i podnětům osob babičce blízkých.

Vnučka prohlašuje, že jsem osobou způsobilou právně jednat, její zájmy nejsou v rozporu se zájmy babičky. Vnučka není trestně stíhaná, není dlužníkem a je schopna řádně zajišťovat potřeby babičky. Vnučka není právně spojena s žádným provozovatelem sociálního a zdravotnického zařízení.
V současnosti vnučka s babičkou bydlí a je schopna zjišťovat její potřeby.

Důkaz:
Výslech vnučky

VI.

Ze všech důvodů již výše uvedených se navrhuje, aby soud vydal neprodleně následující

u s n e s e n í :

I. Soud jmenuje za účelem zabránění závažné újmy osobě ……., nar……., bytem …… pro provedení jednotlivých s právních jednání, správy majetku opatrovance.
II. Opatrovníkem ……, nar. ……., bytem ……, se dle § 58 občanského zákoníku z důvodu hrozící vážné újmy jmenuje ……., nar. ……., bytem …….
III. Opatrovník je oprávněn jednat samostatně po dobu nezbytně nutnou ve věcech:

a. poskytování sociální péče – vyhledání služby/pomoci, vytvoření zájmu o službu/pomoc, sjednání smlouvy, změny ve smlouvě, ukončení smlouvy, kontrola výkonu péče, úhrada péče
b. poskytování sociální péče proti vůli nebo bez souhlasu
c. změny bydliště
d. poskytování zdravotní péče – identifikace, vyhledání pomoci, sjednání smlouvy o poskytnutí zdravotní péče, poskytování informovaného souhlasu, udělování souhlasu se zásahem do integrity těla, zajištění léčebných a rehabilitačních prostředků
e. v oblasti přijímání/odmítání zdravotnických služeb a schopnost rozhodovat o vlastní léčbě, včetně schopnosti vyhledat lékařskou pomoc či realizovat preventivní lékařskou péči,
f. podávání žádostí, návrhů a podnětů, zastupování, vedení řízení, uzavírání smíru, podávání řádných i mimořádných opravných prostředků ve správních a soudních řízeních.
g. rozhodování v souvislosti s ohlášením a změnou změny místa pobytu a trvalého pobytu.
h. nakládání s finančními prostředky v rozsahu měsíčních příjmů a úspor ve prospěch úhrady sociální a zdravotní péče, zajištění bytových potřeb a zajištění běžného chodu domácnosti, vč. běžných nákupů (potravin, oblečení, základní vybavení).

IV. Žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů.

Současně, jeví-li se soudu jako vhodnější ustanovení opatrovníka bez omezení svéprávnosti, a bude-li toto dostatečně rychlé řešení, stejně jako dle § 58 OZ, pak se navrhuje, aby soud nejednal o omezení svéprávnosti, ale vydal následující

u s n e s e n í :

I. Soud jmenuje k ochraně zájmů osoby ……., nar……., bytem …… na dobu neurčitou opatrovníka ……, nar. ……., bytem ……

II. Osoba ……., nar……., bytem …… se neomezuje ve svéprávnosti.

III. Opatrovník je oprávněn jednat samostatně ve věcech:
a. poskytování sociální péče – vyhledání služby/pomoci, sdělování osobních údajů, podání žádostí o poskytnutí sociálních vytvoření zájmu o službu/pomoc, sjednání smlouvy, změny ve smlouvě, ukončení smlouvy, kontrola výkonu péče, úhrada péče
b. poskytování sociální péče proti vůli nebo bez souhlasu
c. změny bydliště
d. poskytování zdravotní péče – identifikace, vyhledání pomoci, sjednání smlouvy o poskytnutí zdravotní péče, poskytování informovaného souhlasu, udělování souhlasu se zásahem do integrity těla, zajištění léčebných a rehabilitačních prostředků

e. v oblasti přijímání/odmítání zdravotnických služeb a schopnost rozhodovat o vlastní léčbě, včetně schopnosti vyhledat lékařskou pomoc či realizovat preventivní lékařskou péči,
f. nakládání s movitým i nemovitým majetkem v běžném rozsahu
g. sjednávání, změna a ukončování kupních, darovacích, nájemních, závazkových a dalších smluv občansko-právní povahy
h. podávání žádostí, návrhů a podnětů, zastupování, vedení řízení, uzavírání smíru, podávání řádných i mimořádných opravných prostředků ve správních a soudních řízeních.
i. rozhodování v souvislosti s vydáním a držením občanského průkazu, cestovního dokladu a dalších dokladů.
j. rozhodování v souvislosti s ohlášením a změnou změny místa pobytu a trvalého pobytu.
k. nakládání s finančními prostředky v rozsahu měsíčních příjmů a v běžném rozsahu s úsporami, které je povinen využívat ke zkvalitnění a zpříjemnění zbývajícího života.

IV. Žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů.

Pokud bude ustanoven opatrovník dle § 58 OZ, protože nebude možné včas ustanovit opatrovníka bez omezení svéprávnosti, bude nevyhnutelné omezení svéprávnosti, navrhuje se, aby soud vydal následující

u s n e s e n í :

I. Soud omezuje svéprávnost ……., nar……., bytem ……, na dobu pěti let od právní moci tohoto usnesení s tím, že opatrovanec nesmí uzavírat žádné smlouvy, které obsahují smluvní, peněžitý či jiný závazek v jakékoliv výši a rozsahu, a to, jak na straně věřitele či dlužníka. Není oprávněn se zavázat k jakémukoliv plnění převyšující částku ..... Kč měsíčně. Není oprávněn uzavírat, ukončovat smlouvu o poskytování sociálních služeb a měnit její podmínky. Není oprávněn vést správní a soudního jednání. Není oprávněn uzavírat, vést a ukončovat manželský svazek. Není oprávněn nakládat se svým movitým i nemovitým majetkem, rozhodovat o pojišťovacích a spořících produktech a nároků z nich plynoucích. Není oprávněn pořizovat pro případ smrti. Není oprávněn rozhodovat o svém zdravotním stavu a udělovat či odebírat souhlas se zásahem do integrity svého těla. Není schopen uplatnit pasivní i aktivní volební právo (být volen a volit).

II. Opatrovníkem ……., nar. ……., bytem ……, se jmenuje ……., nar. ……., bytem …….
Opatrovník je oprávněn jednat samostatně ve věcech, které nepřísluší opatrovanci.

III. Žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů.

V ... dne …….

Podpis navrhovatele:

PODNĚT SOUDU

Okresní soud .....
(soud místní příslušnosti k osobě, o jejímž opatrovnictví se má jednat: https://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/Soudy.aspx)
.....
....., PSČ ....

V ... dne ...

Podnět k určení opatrovníka a případnému omezení svéprávnosti

Osoba o jejíž schopnostech má být jednáno: Pan XY, bydliště ...

Podněcovatelé: */nemusí být uvedeni, ale anonymní podnět nebudí dojem důvěryhodnosti/*

I.

Podněcovatelé jsou ve vztahu k panu XY jako poškození chováním pana XY na území chatové oblasti.

II.

Pan XY neustále zamezuje vstupu na pozemky soukromých osob. Vstup je následně zajišťován pomocí Policie ČR. Tyto výjezdy Policie ČR musí pan XY hradit, což není schopen dovodit. Nepřebírá poštu a nejedná s úřady. Majitelé pozemků uplatňují po panu XY náhradu škody, ale pan XY není schopen samostatně jednat a hájit své zájmy.
Je nám taktéž známo, že pan XY vybírá popelnice, hromadí odpadky a není schopen si vyřídit podstatné záležitosti (např. domníváme se, že nemá vyřízený invalidní důchod a ani příspěvek na péči).
V rámci sociální práce s ním pracovníci obce ... jednají, ale pan XY jim neotvírá, není schopen s nimi vést dialog, udržet kontakt a ani jiným způsobem si nechat pomoci.
Domníváme se, že určení opatrovníka z řad rodinných příslušníků by mohlo situaci pana XY pomoci řešit. Získal by tímto zástupce, který by mu mohl vyřídit úřední i soudní věci. Zajistil by jednání s vlastníky okolních pozemků a velmi pravděpodobně by pomohl zajistit panu XY adekvátní zdravotní i sociální péči.
Bez opatrovníkovi pomoci není pan XY schopen vyjednat pro sebe výhody a ochránit své vlastní zájmy.

Důkaz: Výslechem podněcovatelů
Záznam Policie ČR ze dne ...
Záznam ze sociálního šetření ze dne ...
Fotodokumentace

III.

Pan XY trpí pravděpodobně duševní poruchou, která značným způsobem ovlivňuje jeho schopnosti a možnosti sebeovládání, jednání a rozhodování.
Jeho chování je značně patologické a domníváme se, že není schopen za sebe jednat ani:

- v oblasti rozhodování v majetkové sféře:
    - osoba potřebuje pomoci nejen lidsky, ale po právní stránce
    - osoba není schopna si zajistit prostředky pro svoji obživu (není schopna si vyřídit sociální dávky, obhospodařovat účet)
    - osoba není schopna řešit své pohledávky (je dlužníkem, hrozí jí výpovědi)
    - samostatně nakládat s jakýmikoliv finančními prostředky
- v oblasti uzavírání smluv:
    - osoba nevyřeší již smlouvy o poskytování sociálních služeb
    - zdravotní
    - kupní, darovací, nájemní, o úvěru,
    - pojišťovací atd.,
    - není schopna porozumět závazkům z již uzavřených smluv, není schopna rozlišit, zda a co podepisuje,
- v oblasti pořizování pro případ smrti a projevení přání,
- v oblasti pracovněprávních vztahů, zejména v souvislosti se vznikem a zánikem pracovněprávních vztahů, uplatnění práva na zprostředkování zaměstnání a nároků s tím souvisejících,
- v oblasti přijímání/odmítání zdravotnických služeb a schopnosti rozhodovat o vlastní léčbě, včetně schopnosti vyhledat lékařskou pomoc či realizovat preventivní lékařskou péči,
- v oblasti jednání s úřady v souvislosti s realizací práv z důchodového a nemocenského pojištění, zajištění v hmotné nouzi a státní sociální podpory, v souvislosti s vydáním a držením občanského průkazu a cestovního dokladu, v souvislosti s ohlášením změny místa trvalého pobytu,
- v oblasti realizace práva na sociální služby (vč. jednání o smlouvě a její uzavírání) a příspěvku na péči,
- v oblasti výkonu volebního práva (porozumění smyslu, účelu a důsledkům voleb, včetně možnosti volit a být zvolen)

Přestože podněcovatelům není znám ověřitelným způsobem zdravotní stav pana XY, domnívají se, že patologie v jednání jsou způsobené nemocí, kterou si pan XY nepřipouští a nedostavuje se k žádným lékařům, ošetření odmítá a pomoc neguje.

IV.

Pokud by pan XY i nadále zůstával bez pomoci, pravděpodobně se bude jeho zdravotní stav zásadním způsobem zhoršovat, nezajistí si obživu důstojným a legálním způsobem a hrozí i vznik škod z nezastoupeného jednání s majiteli okolních pozemků, které poškozuje svým chováním.

V.

Podněcovatelům je známa rodina pana XY, která se ale o jeho situaci aktivně nestará, nenapomáhá, neplní svoji případnou vyživovací povinnost.
Podněcovatelé vědí o:
...., kterého kontaktovali dne ... způsobem ... Bohužel bez reakce.
...., kterého kontaktovali dne ... způsobem ... Bohužel reakce byla negativní a bez zájmu.

Z tohoto důvodu se podněcovatelé domnívají, že pan XY nemá ve své blízkosti vhodnou osobu, která by mu mohla napomáhat jako zástupce či podpůrce. Pan XY neguje potřebu pomoci a nespolupracuje s dalšími osobami (jeví se velmi osamocený).

VI.

Podněcovatelé prosí soud, aby se zabýval duševním postižením pana XY k jeho ochraně a pomohl mu učit opatrovníka a případně dle své úvahy deklaroval omezení svéprávnosti.

Podpisy

NÁVRH NA OMEZENÍ SVÉPRÁVNOSTI

(dle § 55 a násl. občanského zákoníku a § 34 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních)

V ... dne …….

Okresní soud .....
(soud místní příslušnosti k osobě, o jejímž omezení se má jednat: https://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/Soudy.aspx)
.....
....., PSČ .....

Navrhovatelka: ……., nar. ……., bytem …….

Návrh na omezení svéprávnosti dle ust. § 55 a násl. občanského zákoníku

I.

Navrhovatelka je matkou paní …….., nar. ……, bytem ……..
Dcera není pro duševní poruchu ....., která není jen přechodná, schopna právně jednat. Z důvodu zdravotního postižení, byl dceři přiznán i invalidní důchod III. stupně.
Dcera je od narození postižená ....., díky svému zdravotnímu omezení není schopná samostatně vyřídit jednoduché správní i občanskoprávní záležitosti. Nerozlišuje hodnotu peněz a nemá pojem o běžných záležitostech v domácnosti. Svůj zdravotní stav si nepřipouští a domnívá se, že je naprosto samostatná. */zde popište skutečný stav postiženého, text je pouze příkladem/*

Péči o dceru dlouhodobě zajišťuji já a manžel. Z důvodu péče byl dceři přiznán i příspěvek na péči, kde je uznána její neschopnost zvládat tyto životní potřeby: */vyjmenujte např.: orientace, komunikace, oblékání a obouvání, péče o zdraví, osobní aktivity/.* Zdravotní stav a schopnosti dcery spíše prohradují.

Důkaz: Lékařská zpráva MUDr. ……. ze dne .....

- Rozhodnutí o přiznání příspěvku na péči, Rozhodnutí o přiznání invalidního důchodu

II.

Omezení svéprávnosti dcery je nutné, protože díky její naivitě a neschopnosti rozlišit, co je a co není správné, jí hrozí závažná újma. Dcera je velmi důvěřivá a tímto se stává snadno zneužitelná ze strany širší veřejnosti. V daném případě nepostačuje vzhledem k dceřiným schopnostem, občasným pobytům v sociálním zařízení a její družnosti mírnější nebo méně omezující opatření.

Důkaz: Psychologický posudek MUDr. ……. ze dne .....

- Smlouva o poskytování sociálních služeb, Záznam ze sociálního šetření

III.

Vzhledem k prognóze zdravotního postižení dcery navrhuji využít maximální lhůtu pro omezení svéprávnosti a zároveň zvážit do budoucna omezení jejich rodičovských práv.

IV.

Jsem ochotna se ujmout funkce soudem jmenovaného opatrovníka, protože mám s dcerou kladný vztah a dcera by si toto přála. Tímto bude vyhověno jejím přáním, potřebám i podnětům osob opatrovanci blízkých. Ustanovení mé osoby bude dceři ku prospěchu a nevznikne zde nedůvěra k mé osobě.
Prohlašuji a důkazně dokládám, že jsem osobou způsobilou právně jednat, mé zájmy nejsou v rozporu se zájmy opatrovance ani provozovatele zařízení, kde dcera občasně pobývá, a které jí poskytuje služby.

V.

Ze všech důvodů již výše uvedených navrhuji, aby soud vydal následující

u s n e s e n í :

1. Soud omezuje svéprávnost ……., nar……., bytem ……, na dobu pěti let od právní moci tohoto usnesení s tím, že opatrovanec nesmí uzavírat žádné smlouvy, které obsahují smluvní, peněžitý či jiný závazek v jakékoliv výši a rozsahu, a to, jak na straně věřitele či dlužníka. Není oprávněn se zavázat k jakémukoliv plnění převyšující částku ..... Kč za jednotlivé konání. Není oprávněn uzavírat smlouvu o poskytování sociálních služeb a měnit její podmínky. Není oprávněn vést správní a soudního jednání. Není oprávněn uzavírat, vést a ukončovat pracovně-právní vztahy bez souhlasu opatrovníka. Není oprávněn nakládat se svým movitým i nemovitým majetkem, rozhodovat o pojišťovacích a spořících produktech a nároků z nich plynoucích. Do budoucna se opatrovanci nepřiznávají rodičovská práva.
2. Opatrovníkem ……., nar. ……., bytem ……, se jmenuje …….., nar. …….., bytem ……
   Opatrovník je oprávněn jednat samostatně ve věcech, které nepřísluší opatrovanci.

Podpis navrhovatele:

VZOR ZVEŘEJNĚN NA STRÁNCE SOUDU[16]

Okresní soud v .....
opatrovnické oddělení
ulice a č.p./č.or.
PSČ Město

Návrh na omezení svéprávnosti
a jmenování opatrovníka

NAVRHOVATEL:

Jméno a příjmení: ....
Narozen: ..... telefon: .....
Trvale bytem: ....
Fakticky bytem: ....
Vztah k posuzované osobě: .....

POSUZOVANÝ:

Jméno a příjmení:..... .....
Narozen:..... .....
Trvale bytem: ....
(případně uveďte zařízení, ve kterém se posuzovaný v současné době nachází)
.....

O d ů v o d n ě n í n á v r h u :

(uvést důvody, pro jaké má být posuzovaný omezen ve svéprávnosti: zdravotní – psychický stav, orientace místem a časem, schopnost sebeobsluhy, nutnost 24-hodinové péče druhé osoby, schopnost hospodaření s finančními prostředky atd.) **NUTNÉ VYPLNIT !!!!**

1/ jak dlouho daný stav trvá, o jak vážný stav jde, může se stav časem nebo zdravotní péčí zlepšit:

2/ zná hodnotu peněz, umí posoudit potřebu zdravotních služeb

3/ chce mít ustanoveného opatrovníka, kdo by jím měl být, kde chce posuzovaný/á žít, chce o svých záležitostech rozhodovat sám/a nebo za pomoci druhých

4/ existuje mu/jí bezprostřední riziko újmy, jakou míru dozoru vyžaduje

[16] zdroj soud: https://portal.justice.cz/Justice2/soubor.aspx?id=110197

5/ je posuzovaný/á schopen zúčastnit se jednání, má děti, je ženatý/vdaná

<u>Uvést, z jakého důvodu není možno použít méně omezující opatření, jakými jsou nápomoc při rozhodování či zastoupení členem domácnosti !!!</u>

.....
.....

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem navrhuji, aby soud vynesl tento:

R O Z S U D E K

Posuzovaný(á)……nar.……bytem……..…….,t.č. umístěný(á) v ……..….se omezuje ve svéprávnosti tak, že: (uvést pro jaké úkony má být posuzovaný omezen ve svéprávnosti)

Pokud mému návrhu bude vyhověno jsem/nejsem schopen(na) vykonávat funkci opatrovníka posuzovanému.
(případně navrhnout osobu - jméno, příjmení, datum narození, bydliště, uveďte vztah k vyšetřované osobě, která by tuto funkci byla schopna a ochotna vykonávat – nutnost trestní bezúhonnosti a dobré pověsti v místě bydliště)

Navrhuji, byl(a) do funkce opatrovníka j m e n o v á n (a) ……..……..., nar. ……., bytem ……...……, vztah k posuzované osobě: …..…….

Do funkce opatrovníka <u>pro řízení</u> navrhuji osobu – kdy v tomto případě se jedná pouze o funkci zástupce, který bude zastupovat posuzovaného(nou) pouze do doby, než bude řízení skončeno **…….……..…., nar. ……., bytem ……**

V ..... dne .....

……
podpis navrhovatele

<u>K návrhu je nutné přiložit lékařskou zprávu o zdravotním stavu posuzovaného (obvodní lékař, psychiatr, ošetřující lékař atd.)!!!</u>

příloha č. 1

POUČENÍ O PRÁVECH A POVINNOSTECH OPATROVNÍKA[17]

(§ 457 a násl. zákona č. 89/2012 Sb. Nový občanský zákoník)

1. **OPATROVNÍK SLEDUJE OCHRANU ZÁJMŮ ZASTOUPENÉHO A NAPLŇOVÁNÍ JEHO PRÁV.**
   (§ 457 obč. zák.: Zákonné zastoupení i opatrovnictví sleduje ochranu zájmů zastoupeného a naplňování jeho práv.)

2. **OPATROVNÍKA JMENUJE SOUD, SOUČASNĚ URČÍ ROZSAH OPATROVNÍKOVÝCH PRÁV A POVINNOSTÍ. POŽÁDÁ-LI O TO OPATROVNÍK, SOUD HO ODVOLÁ.**
   (§ 463 odst. 1,2 obč.zák: Opatrovníka jmenuje soud, současně určí rozsah opatrovníkových práv a povinností. Osoba, které byl opatrovník jmenován, se na dobu trvání opatrovnictví stává opatrovancem. Požádá-li o to opatrovník soud ho odvolá, soud opatrovníka odvolá i v případě, že neplní své povinnosti. Zároveň opatrovanci jmenuje nového opatrovníka).

3. **OPATROVNÍK JE POVINEN:**
   - udržovat s opatrovancem vhodným způsobem a v potřebném rozsahu **pravidelné spojení,**
   - projevovat o opatrovance **skutečný zájem,**
   - jakož i dbát o jeho **zdravotní stav** a
   - starat se o naplnění **opatrovancových práv** a
   - **chránit jeho zájmy.**

   (§ 466 odst. 1 obč. zák.)

4. **OPATROVNÍK JE POVINEN VYSVĚTLIT OPATROVANCI SROZUMITELNĚ POVAHU A NÁSLEDKY ROZHODNUTÍ, KTERÁ ZA NĚJ ČINÍ.**
   (§ 466 odst. 2 obč. zák.: Rozhoduje-li opatrovník o opatrovancových záležitostech, vysvětlí opatrovanci srozumitelně povahu a následky rozhodnutí.)

5. **OPATROVNÍK SPRAVUJE JMĚNÍ OPATROVANCE V BĚŽNÉM ROZSAHU.**
   (§ 461 odst. 1,2 obč. zák.: Spravuje-li opatrovník jmění zastoupeného, náleží mu běžná správa takového jmění. ***Nejedná-li se o běžnou záležitost, vyžaduje se k naložení se jměním zastoupeného schválení soudu****. Dar, dědictví nebo odkaz určené pro zastoupeného s podmínkou, že jej bude spravovat třetí osoba, jsou z této správy vyloučeny. Opatrovník však může přijetí takového daru, dědictví nebo odkazu odmítnout, k odmítnutí se vyžaduje schválení soudu.)*

6. **OPATROVNÍK NAPLŇUJE OPATROVANCOVA PRÁVNÍ PROHLÁŠENÍ A DBÁ JEHO NÁZORŮ.**
   (§ 467 odst. 1 obč. zák.: Opatrovník při plnění svých povinností naplňuje opatrovancova právní prohlášení a dbá jeho názorů, i když je opatrovanec projevil dříve, včetně přesvědčení nebo vyznání, soustavně k nim přihlíží a zařizuje opatrovancovy záležitosti v souladu s nimi. Není-li to možné, postupuje opatrovník podle zájmů opatrovance.)

7. **OPATROVNÍK DBÁ, ABY ZPŮSOB OPATROVANCOVA ŽIVOTA NEBYL V ROZPORU S JEHO SCHOPNOSTMI**
   (§ 467 odst. 2 obč. zák.: Opatrovník dbá, aby způsob opatrovancova života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a aby, nelze-li tomu rozumně odporovat, odpovídal i zvláštním opatrovancovým představám a přáním.)

8. **OPATROVNÍK NENÍ OPRÁVNĚN ZA ZASTOUPENÉHO PRÁVNĚ JEDNAT V ZÁLEŽITOSTECH TÝKAJÍCÍCH SE:**
   - vzniku a zániku **manželství,**
   - výkonu **rodičovských povinností** a práv,
   - jakož i **pořízení pro případ smrti** nebo

[17] ZDROJ zákon a soudy

- **prohlášení o vydědění** a jejich odvolání

(§ 458 obč. zák.)

9. **JE-LI JMENOVÁN OPATROVNÍK, může OPATROVANEC NEBO KAŽDÁ OSOBA OPATROVANCI BLÍZKÁ ŽÁDAT O USTANOVENÍ OPATROVNICKÉ RADY**

Opatrovník svolá schůzi osob blízkých opatrovanci a jeho přátel, jsou-li mu známy, tak, aby se schůze konala do třiceti dnů od obdržení žádosti. Není-li schůze včas svolána nebo nekoná-li se z jiného důvodu, anebo není-li na ní zvolena opatrovnická rada, svolá schůzi soud, a to bez i návrhu. Schůze se může zúčastnit opatrovanec, každá osoba opatrovanci blízká a kdokoli z jeho přátel, třebaže nebyl pozván, každý z nich má jeden hlas. Zúčastní-li se schůze alespoň pět osob, může být opatrovnická rada zvolena.

(§ 472 obč.zák.)

10. **OPATROVNÍK NESMÍ BEZ SOUHLASU OPATROVNICKÉ RADY (A NENÍ-LI, PAK BEZ SOUHLASU SOUDU) ROZHODNOUT O:**

- **změně bydliště** opatrovance,
- umístění opatrovance **do uzavřeného ústavu** nebo podobného zařízení v případě, kdy to zdravotní stav opatrovance zjevně nevyžaduje,
- **zásazích do integrity** opatrovance, nejedná-li se o zákroky bez závažných následků.

(§ 480 odst. 1 obč. zák.)

11. **OPATROVNÍK NESMÍ BEZ SOUHLASU OPATROVNICKÉ RADY (A NENÍ-LI, PAK BEZ SOUHLASU SOUDU) NAKLÁDAT S MAJETKEM OPATROVANCE, JEDNÁ-LI SE O:**

- nabytí nebo zcizení majetku v hodnotě převyšující částku odpovídající **stonásobku životního minima** jednotlivce podle jiného právního předpisu,
- nabytí nebo zcizení majetku převyšující **jednu třetinu opatrovancova majetku,** ledaže tato třetina představuje hodnotu jen nepatrnou,
- **přijetí nebo poskytnutí zápůjčky, úvěru** nebo jistoty v hodnotách uvedených shora.

(§ 480 odst. 2 obč. zák.)

12. **OPATROVNÍK NESMÍ BEZ SOUHLASU SOUDU:**

- vyslovit souhlas **se změnou osobního stavu** opatrovance,
- zavázat opatrovance k plnění některému z členů opatrovnické rady nebo osoby tomuto členu blízké,
- **nabýt pro opatrovance nemovitou věc** nebo podíl na ní, ani opatrovancovu nemovitou věc nebo podíl na ní zcizit či zatížit,
- nabýt pro opatrovance obchodní závod, podíl na obchodním závodu nebo podíl na právnické osobě, ani tento majetek zcizit nebo zatížit; to neplatí, jedná-li se o nabytí účastnických nebo podobných cenných papírů zajišťujících bezpečný výnos,
- uzavřít za opatrovance **smlouvu zavazující ho k trvajícímu nebo opakovanému plnění na dobu delší než 3 roky,**
- odmítnout dědictví nebo jiné plnění z pozůstalosti,
- zavázat opatrovance **k bezúplatnému plnění jiné osobě,** ledaže se jedná o dar poskytnutý k obvyklé příležitosti podle zásad slušnosti v přiměřeném rozsahu a opatrovanec je schopen úsudku a projevil s darem souhlas.

(§ 483 odst. 1 a 2 NOZ)

13. **OPATROVNÍK BEZ SOUHLASU SOUDU NESMÍ NALOŽIT S MAJETKEM OPATROVANCE, JEDNÁ-LI SE O:**

- nabytí nebo zcizení majetku v hodnotě převyšující částku odpovídající **pětisetnásobku životního minima** jednotlivce podle jiného právního předpisu,
- nabytí nebo zcizení majetku převyšující **jednu polovinu opatrovancova majetku,** ledaže tato polovina představuje hodnotu jen nepatrnou a nejedná se o věc, která je pro opatrovance věcí zvláštní obliby, nebo

- **přijetí nebo poskytnutí půjčky, úvěru** nebo jistoty v hodnotách převyšujících částku odpovídající pětisetnásobku životního minima jednotlivce nebo převyšující hodnotu jedné poloviny opatrovancova majetku.

(§ 483 odst. 3 NOZ)

14. **DOJDE-LI KE STŘETU ZÁJMU OPATROVNÍKA SE ZÁJMEM ZASTOUPENÉHO ČI KE STŘETU ZÁJMU TĚCH, KTEŘÍ JSOU ZASTOUPENI TÝMŽ OPATROVNÍKEM, ANEBO HROZÍ-LI TAKOVÝ STŘET, JMENUJE SOUD ZASTOUPENÉMU KOLIZNÍHO OPATROVNÍKA.**

(§ 460 NOZ)

15. **OPATROVNÍK JEDNÁ ZPRAVIDLA SPOLEČNĚ S OPATROVANCEM.**

(§ 469 odst. 2 obč. zák: Opatrovník jedná zpravidla společně s opatrovancem. Jedná-li opatrovník samostatně, jedná v souladu s vůlí opatrovance. Nelze-li vůli opatrovance zjistit, rozhodne na návrh opatrovníka soud.)

16. **OPATROVNÍK JE POVINEN VYHOTOVIT SOUPIS SPRAVOVANÉHO JMĚNÍ DO 2 MĚSÍCŮ OD SVÉHO JMENOVÁNÍ**

(§ 485 odst. 1 obč. zák.: Opatrovník, který spravuje jmění opatrovance, vyhotoví ***do 2 měsíců*** *od svého jmenování soupis spravovaného jmění a doručí jej soudu, opatrovanci a opatrovnické radě.)*

17. **OPATROVNÍK JE POVINEN VYHOTOVIT KAŽDOROČNÍ VYÚČTOVÁNÍ SPRÁVY JMĚNÍ**

(§ 485 odst. 2 obč. zák.: Za trvání opatrovnictví vyhotoví opatrovník vyúčtování správy jmění ***každoročně vždy do 30. června,*** *ledaže se s členy opatrovnické rady dohodne, že vyúčtování předloží dříve. Je-li pro to důležitý důvod, může opatrovanec nebo opatrovnická rada navrhnout soudu, aby opatrovníkovi uložil povinnost vyhotovit mimořádné vyúčtování.* ***Opatrovník doručí každé vyúčtování opatrovanci, opatrovnické radě a soudu.)*** ***Opatrovník bude podávat Okresnímu soudu Svitavy každoroční vyúčtování správy jmění vždy na výzvu soudu.***

18. **PŘI SKONČENÍ OPATROVNICTVÍ JE OPATROVNÍK POVINEN VYHOTOVIT KONEČNÉ VYÚČTOVÁNÍ SPRÁVY JMĚNÍ**

(§ 485 odst. 3 obč. zák.: Opatrovník, jehož funkce končí, doručí ***konečné vyúčtování*** *správy jmění opatrovanci, opatrovnické radě a soudu, popř. také dalšímu opatrovníkovi nebo soudnímu komisaři jmenovanému v řízení o dědictví. Zemře-li opatrovník, vydá soudu, který jej jmenoval, listiny a další doklady týkající se opatrovance a jeho záležitostí každý, kdo má tyto listiny a doklady u sebe.)*

příloha č. 2

ZPRÁVA O VÝKONU FUNKCE OPATROVNÍKA A VYÚČTOVÁNÍ SPRÁVY JMĚNÍ OPATROVANCE[18]

Opatrovanec: jméno a příjmení:.....
datum narození:.....
trvalé bydliště:.....
faktické bydliště:.....

Opatrovník: jméno a příjmení:.....
datum narození:.....
bydliště:.....

1) **Majetek opatrovance:**
   a. příjem opatrovance
      i. důchod (měsíční výše)

      ii. jiný příjem (z pracovního poměru, z dohod o pracích vykonávaných mimo pracovní poměr, z příležitostných brigád apod.)

      iii. sociální dávky (např. příspěvek na péči, příspěvek na mobilitu apod.)

   b. nabytí majetku (dědění, obdržení daru)

   c. ukládání a investování finančních prostředků (bankovní účty, depozitní účty, spoření, pojištění, vkladní knížky a cenné papíry apod.)

2) **Nakládání opatrovníka s majetkem ve vlastnictví opatrovance:**
   a. uzavírání smluv včetně těch, jejichž uzavření bylo schváleno soudem (např. kupní smlouva, nájemní smlouva, darovací smlouva, dědická smlouva, dědická dohoda, uzavření pojištění, spoření, penzijního připojištění apod.)

   b. výdaje na potřeby opatrovance (např. zdravotní potřeby, léky, ošacení, strava, náklady spojené s bydlením, příp. platby za pobyt v zařízení, kde je opatrovanec umístěn, pojištění, spoření, volný čas a potřeby opatrovance (dovolená, sport, kroužky, chráněné dílny, apod.)

[18] ZDROJ: soud
Vždy se zeptejte, zda váš soud nemá jasnou představu o náležitostech zprávy a nepožaduje svůj tiskopis.

3) **Jak a kde opatrovanec bydlí:**
    a. samostatně (kde, jak jsou obstarány záležitosti, které si opatrovanec není schopen obstarat sám)

    b. s opatrovníkem nebo jinou osobou (s kým, kde)

    c. je umístěn v zařízení (v jakém zařízení, jak často probíhají návštěvy opatrovníka u opatrovance, jak často si opatrovník bere opatrovance k sobě, popř. z jakého důvodu tak nečiní)

4) **Zdravotní stav opatrovance:**
    a. změna zdravotního stavu opatrovance
    b. prognóza do budoucna
5) **Míra samostatnosti opatrovance:**
    a. opatrovanec koná práce úměrné svým schopnostem a možnostem (jaké)
    b. je sebeobslužný
    c. vyžaduje péči třetí osoby (v jakém rozsahu)

6) **Jakým způsobem plníte jako opatrovník své povinnosti?**